

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN-WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

5^E JAARGANG

WOENSDAG 18 AUGUSTUS 1920

No. 242

INHOUD

	Biz.
HET CREDIET VAN DE GEMEENTEN II door <i>A. R. Veenstra</i>	715
De Engelsche wet op het Mijnwezen door <i>Prof. Ir. Is. P. de Vooy</i>	718
Nog eens: De Discontopolitiek der Nederlandsche Bank onder normale omstandigheden door <i>G. M. Boissevain</i>	719
Londensche Correspondentie.....	721
Index-cijfers.....	723
AANTEKENINGEN:	
Volkscredietwezen in Nederlandsch-Indië.....	723
Een regeeringsuitlating over de Britsche Petroleumpositie.....	725
BOEKAANKONDIGING:	
P. A. Roeper Bosch: Japan in den Oorlog, bespr. door <i>Dr. H. de Warssel van Cingelshouck</i>	726
OVERZICHT VAN TIJDSCHRIFTEN.....	727
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.....	728—734
Geldkoersen.	Effectenbeurzen.
Wisselkoersen.	Goederenhandel.
Bankstaten.	Verkeerswezen.

INSTITUUT

VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

Algemeen Secretaris: *Mr. G. W. J. Bruins*.Assistent-Redacteur voor het weekblad: *D. J. Wansink*.Secretariaat: *Pieter de Hooghweg 122, Rotterdam*.Aangeeekende stukken: *Bijkantoor Ruige Plaatweg 37*.Telef. Nr. 3000. Telegr. adres: *Economisch Instituut*.Postcheque en girorekening *Rotterdam No. 8408*.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 20,—, Buitenland en Koloniën f 22,50 per jaar. Losse nummers 50 cents.

Leden en donateurs van het Instituut ontvangen het weekblad gratis.

De verdere publicaties van het Instituut uitgaande ontvangen de abonne's, leden en donateurs kosteloos, voor zoover daaromtrent niet anders wordt beslist.

Advertentiën f 0,50 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: *Nijgh & van Ditmar's Uitgevers-Maatschappij, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage*.

16 AUGUSTUS 1920.

Deze week stond ook weer in het teeken van een algemeene lusteloosheid.

Privaatdisconto bleef onveranderd 3 pCt., met veel vraag en weinig aanbod van materiaal.

Prolongatie 3½ pCt., met zeer weinig belangstelling.

* * *

In wissels vonden hier — evenals op de voornaamste buitenlandsche markten — slechts betrekkelijk geringe omzetten plaats. Een ieder wacht af hoe de politieke gebeurtenissen zich zullen ontwikkelen, en

men onderneemt niets, dan waartoe men door de omstandigheden wordt gedwongen.

Koersen varieerden slechts weinig en sloten over het algemeen wat vaster.

Onzekerheid kenmerkte nog steeds het geheel.

LONDEN, 13 AUGUSTUS 1920.

In aansluiting aan het einde der vorige week was de markt in het begin der afgelopen week om dezelfde redenen zenuwachtig en lag de disconto-markt stil en waren prijzen „stiff”. Toen vrees voor verhooging der Bank-rate in den loop der week allengs verdween, werd de omzet in de disconto-markt grooter en prijzen gemakkelijker.

Daggeld bleef gedurende de geheele week in voldoende aanbod, alhoewel koersen een iets vastere tendens vertoonden op het eind der week door grooten aankoop van Treasury Bills.

Op het einde der week noteerde daggeld 5 pCt., 7-daags-geld 5½ pCt.; 2-maands 6½—¾ pCt.; 3-maands 6⁹/₁₆—¾ pCt.; 4-maands 6%—¹¹/₁₆ pCt. en 6-maands 6% pCt.

HET CREDIET VAN DE GEMEENTEN.

II.

Na enkele algemeene beschouwingen in mijn voorgaand artikel, sprak ik de meening uit, dat in het scheppen van een goed georganiseerd credietwezen misschien het middel zou kunnen worden gevonden tot opheffing van de moeilijkheid waarin vele gemeenten verkeerden. Dat credietwezen zal aan twee behoeften moeten voldoen; het zal moeten voorzien in de behoefte aan kasgeld en het zal de vaste leeningen moeten plaatsen.

Tot heden waren deze beide functies vrijwel van elkander gescheiden. Het kasgeld werd als regel langs heel anderen weg en uit heel andere bron verkregen dan de vaste leeningen. Mogelijk maakten hierop een uitzondering die gevallen, waarin de Gemeentelijke Credietbank de behulpzame hand bood.

Maar, zooals hiervoren naar ik hoop duidelijk bleek, wensch ik het georganiseerd credietwezen ook om toezicht te kunnen houden op de gemeentebesturen en daardoor het vertrouwen van het publiek te herwinnen. Daarom acht ik het noodzakelijk evengoed toe te zien op de kasgeldleeningen (waaronder tijdelijke leeningen), als op de definitieve leeningen. De laatste worden toch meestal aangegaan tot consolidatie van de vlottende schuld. Zoo er dus al sprake kan zijn van een minder deugdelijk of doelmatig financieel beheer, dan moet dat bij een goede administratie veelal reeds tot uiting komen in het opnemen van kasgeld (tijdelijke leeningen). Althans in de grootere gemeenten zal het wel regel zijn, dat pas tot een vaste leening wordt overgegaan als de vlottende middelen dit nood-

zakelijk maken. Bij het aangaan der definitieve leening kan in die gevallen dan ook — zoo er van het begaan van fouten sprake mag wezen — van het herstellen daarvan geen sprake zijn. De fout is gemaakt. Daarom meen ik ook, dat er naar gestreefd moet worden de voorziening van beide behoeften in één hand te brengen.

Bovendien lijkt mij dit gewenscht, omdat het dan mogelijk zal worden regelend op te treden bij het aangaan van definitieve leeningen; de instelling zal het juiste tijdstip daarvoor kunnen vaststellen met inachtneming van alle factoren, die daarbij te pas komen, als staatkundige omstandigheden, ruimte van geld, jaargetijde, stand van de geldmarkt, enz. De behartiging van beide zaken wensch ik toe te vertrouwen aan eene afzonderlijk daarvoor in het leven geroepen bank, die geen andere taak mag hebben.

Het doel van de bank zal dus moeten zijn te voorzien in de behoeften aan kasgeld en aan geld voor definitieve leeningen.

Dus doel zou zij ook kunnen bereiken door tusschenkomst te verleen en bij het zoeken naar geld.

Dit is evenwel mijne bedoeling niet. Mij staat voor den geest een instelling, die zelf aan de gemeente geld ter leen verstrekt, zoowel voor tijdelijke doeleinden als voor langen termijn. Het is m.i. een fout, dat de gemeenten thans geheel onafhankelijk van elkander, een beroep doen op de geldmarkt. Nog de jongste ervaring heeft duidelijk doen zien, welke gevolgen dit voor de gemeenten kan hebben als de markt minder willig is.

Maar bovendien komt het mij voor, dat juist in het feit, dat de bank alleen gemeenteleeningen tot zich neemt en geen ander doel heeft dan de gemeenten aan geld te helpen en daarbij haar den eisch stelt van volledige inzage te geven van alle bescheiden, bij voortdoring voor het publiek een waarborg zal zijn gelegen, die het doet terugkeeren naar de verlaten fondsen.

En eindelijk komt mij het zelf leenen ook gewenscht voor om een goed overzicht te krijgen en te behouden van de gemeentelijke schulden.

Ik bedoel dus, dat de bank de leeningen zelf aangaat met de gemeenten.

De vraag is dus nu aan de orde, hoe komt de bank aan geld?

Alvorens deze vraag te beantwoorden, verdient het geloof ik aanbeveling, dat ik eerst mededeel, hoe ik mij die bank verder denk, hoe ik mij haar verhouding voorstel tot de gemeenten en omgekeerd, alsmede welke verhouding er naar mijne meening moet bestaan tusschen de bank enerzijds en de Regeering en de Nederlandsche Bank anderzijds.

De vraag kan worden gesteld: waarom een afzonderlijke bank? Om verschillende redenen. Maar wel in hoofdzaak hierom: wil de bank haar taak goed vervullen, dan zal zij werk genoeg vinden. Dan zal elk nevenbedrijf het hoofdbedrijf schaden en het doel onzuiver maken. Want winstmaken mag en behoef ook hier niet het hoofddoel te zijn. Ook het karakter van de bank onderscheidt zich van een gewone bank, hetgeen reeds dadelijk tot uiting moet komen in haar directie. Deze zal tweeledig moeten zijn: er zal een directeur moeten zijn, die meer speciaal bekend is met het bank en credietwezen en een directeur die geacht mag worden op de hoogte te zijn van de gemeenteadministratie en het financieele beheer der gemeente.

Als rechtsvorm denk ik mij een naamlooze vennootschap.

De vennootschap staat dus geheel op zichzelf, maar moet door zakelijke banden zijn verbonden aan de gemeenten, het Rijk en de Nederlandsche Bank, omdat deze lichamen alle belang hebben, de een meer, de ander minder bij het goed functionneeren van de bank.

De band tusschen Bank en Gemeenten moet worden gevonden door het aangaan van een credietovereen-

komst, waarbij de bank tot op zekere hoogte en onder bepaalde voorwaarden, zich verplicht aan de gemeenten crediet te verleen en met haar leeningen aan te gaan. De gemeenten moeten daartegenover zich verplichten bij geen andere instellingen geld op te nemen of leeningen aan te gaan, dan met goedvinden van de bank.

Daardoor krijgt de bank de volledige controle en de gemeenten de zekerheid — zooveel mogelijk — dat zij rustig kunnen doorwerken, mits haar zaken in orde zijn en zij de grenzen van haar draagkracht niet te buiten gaan.

Mocht men erin slagen dusdanige regeling tot stand te brengen, dan verwacht ik daarvan tweërlei gevolg: dat het publiek geen andere gemeentelijke obligaties zal willen koopen dan die van de bank (ik denk hier aan de pandbrieven van de hypotheekbanken, die de controle van de spaarbank hebben aanvaard) en dat de particuliere banken zich niet meer met gemeenteleeningen willen inlaten en zich zullen bepalen tot het verkoopen van de obligaties.

Teneinde den gemeenten het idee te geven, dat ze zelf de bank medebesturen, zou ik tegenover de verplichting van het nemen van aandeel in het kapitaal (ik kom hierop terug) het recht willen geven op een paar commissarisplaatsen.

De verhouding van de Bank tot de Regeering denk ik mij zoo, dat de Regeering een commissaris namens haar aanwijst en verder een regeling maakt omtrent het giro en het verleen en van een crediet, waarop ik ook terugkom.

De Nederlandsche Bank zal, naar ik vermoed, er belang bij hebben, te weten, hoe de zaken gaan en daarom zou ik ook haar het recht op een commissarisplaats willen geven. Verder zou het veel waard zijn, zoo tusschen de Bank en de Nederlandsche Bank eene regeling werd getroffen omtrent het beleenen door particulieren van door de Bank uitgegeven obligaties en het beleenen door de Bank, voor de gevallen dat zulks noodig mocht zijn, van de bij haar berustende schuldbrieven van de gemeenten (vaste leeningen).

Nu de zoeven gestelde vraag, waar het geld vandaan moet komen, en dan wil ik eerst spreken over het kasgeld.

Krachtens de Wet van 12 December 1897 werd in 1913 door het Rijk aan de gemeenten een uitkeering gedaan ten beloope van rond f 11.399.000.

De Staat machtigt nu de bank aan de gemeenten een totaal crediet te verleen — voor kasmiddelen — tot een bedrag van 10 maal deze uitkeering, rond f 120.000.000.

Maar zulks geschiedt onder twee voorwaarden:

1°. dat de gemeenten het Rijk machtigen tot inhouding van de uitkeering zoo de gemeenten hare verplichtingen niet nakomen (de regeling dus zooals die ongeveer in de Woningwet voorkomt);

2°. dat de gemeenten het crediet ontvangen door tusschenkomst van den postchèque- en girodienst en zij de verplichting op zich nemen, zooveel mogelijk alle betalingen en ontvangsten te laten loopen over dien dienst.

Een en ander moet worden geregeld in een aanvulling van het Koninklijk Besluit, betreffende den postchèque- en girodienst. De gemeenten zullen zich dan bij het giro aansluiten, waarvan ik de algemeene, maar ook van den Staat, geldelijke voordeelen wel niet zal behoeven te noemen. Er zou dan, naar ik meen, al dadelijk een groote inkrimping plaats vinden van de geldcirculatie. De gemeenten zouden een groote rentebesparing verkrijgen, omdat zij geen, althans weinig middelen behoeven en anderzijds tegenmatige rente in de credietbehoefte kunnen voorzien.

Ik denk mij deze regeling nu zoo, dat de Staat het zoeven genoemde bedrag beschikbaar stelt aan de bank. Dus: voor elke gemeente die zich aansluit een crediet, gelijk aan het tienvoudige van de rijksuitkeering. Zou het mogelijk kunnen zijn, dat voor de groot-

tere gemeenten een hooger bedrag wordt toegestaan, dan zou dat aanbeveling verdienen. De bank verleent het crediet aan de gemeenten en is de algemeene schakel tusschen de giro-kantoren en den posthêqueen girodienst. De bank is dus de rekening-courant-houdster, de administrateur van de credieten, ziet daarop toe, waakt voor overschrijding, enz.

Daarmede acht ik dan tevens bereikt de mogelijkheid om contrôle te gaan uitoefenen op het oploopen van de vlottende schuld der gemeenten, dus feitelijk op het doen van uitgaven, waarvoor te zijner tijd voor een goed deel zal moeten worden geleend. In een nader uit te werken regeling zal dan het crediet, waarover per giro mag worden beschikt, moeten worden gesplitst in een crediet voor de gewone huishouding en een voor buitengewone doeleinden. Ervaring zal hier doen zien, naar ik mij vleij, dat langs dezen weg een preventief toezicht kan worden gevonden, dat ongemerkt wordt aanvaard en waarin een groote mate van veiligheid kan worden gevonden.

Tevens heb ik de hoop, dat de bank dan het lichaam zal worden, dat krachtig zal kunnen medewerken tot verbetering van het financieel beheer. Door haar voortdurend toezien op de handelingen van de gemeenten, zal zij er als vanzelf toe worden gebracht wenken te geven, opgaven te vragen omtrent de rentabiliteit van deelen der huishouding (bedrijven), enz. enz.

Verder verwacht ik van dezen maatregel, dat verreweg het grootst aantal gemeenten zich vrijwillig zal aansluiten bij de Bank. Op deze wijze dus, zou ik willen trachten te voorzien in de behoeften aan kasmiddelen.

Mocht blijken, dat daarmede niet geheel in de behoeften wordt voorzien, dan zal de bank uit de andere middelen, die haar ten dienste staan, moeten trachten het tekort aan te vullen.

Uit „die andere middelen” zullen ook de vaste leeningen moeten worden gevonden. Waaruit bestaan die anderen middelen?

Zoals ik reeds zeide, ligt het in mijn bedoeling, dat de bank zelf de leening met de gemeenten aangaat, dus dat de bank houdster wordt van de schuldbekentenis.

Aan de bank zou ik nu het recht willen toekennen, obligaties uit te geven: obligaties met langen en korten looptijd.

Ook hiervoor doe ik een beroep op den Staat, hierin bestaande, dat hij de instellingen als pensioenfondsen, spaarbank, enz. die ten aanzien van de belegging hunner gelden onder contrôle staan van den Staat, verbiedt rechtstreeks met de gemeenten leeningen aan te gaan, daarentegen machtigt, zoo noodig verplicht, een door de Regeering of daarvoor aan te wijzen college te bepalen deel van de daarvoor beschikbare middelen te beleggen in obligaties van de bank.

Verder moet de bank haar obligaties trachten te plaatsen bij het publiek. Ik denk mij hier een handeling van de gewone bank, die overtollig geld uitgeeft en door opnemings in haar behoeften voorziet. In hoeverre het aanbeveling zal verdienen hieromtrent een regeling te treffen met den geldhandel, zou nader kunnen worden overwogen. Wellicht zal het aanbeveling verdienen deze hierin te kennen, teneinde een vruchtbare samenwerking mogelijk te maken.

De bank ingericht en opgevat, zooals ik heb getracht te schetsen, zou misschien zonder eigen kapitaal kunnen werken. Toch zou dit geen aanbeveling verdienen en er zal dus gezocht moeten worden naar eigen kapitaal.

Maar hoe groot moet dit dan zijn en waar moet dit worden geplaatst.

Aan de hand van de daarvoor aanwezige gegevens, stel ik mij voor, dat het totaal benodigde bedrag aan vaste leeningen, gedurende den komenden tijd, zich zal bewegen tusschen de 40 en 60 millioenen per jaar of gemiddeld 50 millioenen. Gedurende de periode 1905—

1915 was de kleinste officieel bekende toeneming per jaar 5 millioenen, de grootste 49 millioenen, en in de periode 1913—1919 werden geleend respectievelijk 43, 25, 42, 55, 41, 70 en 124 millioenen gulden. Een gemiddelde van 50 millioenen acht ik daarom gerechvaardigd aan te nemen. Wordt de gemiddelde duur op 30 jaren gesteld — de duur zal voor het vervolg korter moeten zijn dan in het verleden werd aangenomen, omdat veel geleend wordt voor bedrijven, waarbij de afschrijvingsduur moet worden in acht genomen — dan zou dus 30 jaar lang 50 millioenen noodig zijn, ongerekend de aflossingen.

Een eigen, volgestort kapitaal van f 50.000.000 schijnt mij voldoende, onder bepaling, dat dit kapitaal binnen een bepaalden duur aanwezig moet zijn en de uit te geven obligaties niet mogen te boven gaan het twintigvoud van het eigen volgestort kapitaal.

Om dus het eerste jaar 50 millioenen te kunnen uitgeven, zal een eigen kapitaal aanwezig moeten zijn van 2.5 millioenen.

Mocht het tot uitwerking van deze gedachten komen, dan zou men moeten overleggen, welk bedrag direct zal worden uitgegeven, omdat ook de rentabiliteit van de bank hierbij, naar ik meen, een rol speelt.

Het uit te geven bedrag kan op de vrije markt worden aangeboden, maar daarnevens meen ik, dat de gemeenten tot deelneming moeten worden verplicht.

Teneinde de lust bij het publiek op te wekken, om zijn geld in deze aandelen te beleggen en tevens den gemeentebesturen in te scherpen, dat goed rendeeren van de bank allereerst hun belang is, zou ik willen bepalen, dat de aandelen in twee series worden gesplitst: aandelen A voor het publiek, aandelen B voor de gemeenten en verder, dat op de aandelen B pas dividend zal worden uitgekeerd, wanneer op de A aandelen b.v. 6 pCt. kan worden uitgekeerd.

De opmerking zal allicht worden gemaakt, dat het afkeuring verdient, dat de gemeenten zelf aandeelhoudsters zijn. Zij zijn immers tevens credietnemers. En bovendien zullen de gemeenten het geld, benodigd voor het koopen van de aandelen, niet moeten leenen?

Hiertegenover merk ik op, wat het eerste deel van de bedenking betreft, dat, zoo de aandelen worden volgestort, het voor de bank vrij onverschillig kan zijn, wie daarvan de houders zijn.

En wat het tweede deel aangaat, ja, dat zou inderdaad een bezwaar zijn, indien de gemeenten de benodigde gelden, om aandelen te kunnen koopen, eerst moesten gaan leenen. Maar is dat noodig? Ik meen dat dit niet altijd het geval is. Elke gemeente heeft haar bezit, bestaande in roerende en onroerende goederen, waartegenover de schuld; het verschil is haar vermogen.

Wanneer nu de gemeenten onderling overeenkomen, haar credietwezen goed te organiseren, wat kan er dan op tegen zijn, dat elke aansluitende gemeente een deel van haar bezit vervangt door volgestorte aandelen in de zaak, die ook haar zaak is. Dat oude idee, het vermogen mag niet worden aangetast, (waaronder dan wordt verstaan, het mag niet worden omgezet in een ander bezit) heeft reeds te veel nadeel gebracht. Verkrijgen de gemeenten eenmaal een betere boekhouding, een rekening met baten en lasten, gepaard gaande met een balans, dan wordt de toestand vanzelf anders. Daarop nu vooruit te loopen en de gemeenten te laten deelnemen in het benodigde kapitaal, acht ik alleszins gemotiveerd.

De bank zal te Amsterdam moeten worden gevestigd, teneinde het noodige contact te hebben met de geldmarkt.

Ik heb vertrouwen, dat langs dezen weg een oplossing is te vinden voor het moeilijke vraagstuk van het credietwezen der gemeenten, zonder dat de Staat direct behoeft in te grijpen, zonder dat de autonomie ter wille daarvan behoeft te worden ingekort, terwijl toch kan worden bereikt, dat de Gemeenten onder toezicht

komen, zich een soort zelfcontrole opleggen, waardoor veel kwaad kan worden voorkomen.

Wanneer ik mijn gedachten ten slotte kort samenvat, komen zij hierop neer:

1. er wordt een bank opgericht met het uitsluitend doel, de gemeenten te voorzien van kasgeld en leeningen op langen termijn;

2. het kapitaal der bank bedraagt 50 miljoen gulden, verdeeld in 10 series van 5 miljoen, waarvan de eerste wordt uitgegeven in volgestorte aandelen;

De helft dezer aandelen, gemerkt A, wordt uitgegeven op naam en uitsluitend aan Nederlandsche Gemeenten; de andere helft, gemerkt B, aan toonder.

De tweede helft is voor 6 pCt. dividend preferent boven de aandelen A.

3. de bank bekomt van den Staat het recht, door middel van den postchèque- en girodienst aan de gemeenten een crediet in rekening-courant te verlenen, tot ten hoogste tienmaal het bedrag, dat in het voorgaande jaar krachtens de wet van 12 Mei 1897 aan de gemeente als rijksuitkeering is toegekend, mits elke gemeente, die daarvan gebruik maakt, haar recht op die uitkeering verbindt voor haar verplichtingen; dit crediet wordt aangewend voor de gewone en buitengewone behoeften;

4. de bank mag obligaties uitgeven tot het twintigvoudige van haar volgestorte kapitaal;

5. de bank leent aan de gemeenten kasgeld door tusschenkomst van den postchèque- en girodienst, volgens een credietovereenkomst, en vaste bedragen op langen termijn tegen schuldbekentenis;

6. de bank wordt bestuurd door een tweeledige directie; een voor de bankzaken, een voor het toezicht op de gemeenten;

7. de aangesloten gemeenten verbinden zich, elke controle vanwege de bank toe te staan en alle inlichtingen te verstrekken;

8. de bank staat onder toezicht van een college van commissarissen, waarvan één wordt aangewezen door den Minister van Financiën en één door de Nederlandsche Bank.

A. R. VEENSTRA, Gem. Secr.

Amersfoort.

DE ENGELSCHES WET OP HET MIJNWEZEN.

Onder den naam „Ministry of Mines Bill”, is op 21 Juni van dit jaar een wetsontwerp ingediend, dat vóór 31 Augustus moet zijn aangenomen.¹⁾ Een noodwet dus, doch slechts voor een deel. Men had in Engeland gehoopt, dat de controle op de steenkolen in den loop van dit jaar kon worden opgeheven. In de Coal Mines (Emergency) Act 1920 was dan ook een fatale datum van 31 Augustus genoemd. Het is echter anders-gelopen. Weliswaar is in Engeland de binnenslandsche kolendistributie opgeheven, maar het is onmogelijk gebleken de steenkolen geheel vrij te laten. De uitvoer blijft onder controle, evenzoo de binnenslandsche prijs en de prijs voor bunkerdoeleinden, met als noodzakelijk gevolg de regeling der mijnwerkersloonen. Dat zal nog een jaar voortgezet worden en daartoe dient de noodwet. Deze is echter ingelascht in een wetsontwerp van veel verdere en algemeener strekking. Het mijnwezen is ook in Engeland dermate in de war, dat eene regeling dringend noodig is. Wat echter niet zeggen wil, dat het gemakkelijk is. Bekend is hoe de Coal Industry Commission Act 1919 ontstond uit een groote beroering doordat in 't voorjaar na den wapenstilstand het drievoudig verbond van mijnwerkers, spoorwegpersoneel en transportarbeiders met een revolutionnaire staking dreigde. Bekend zijn ook de rapporten, die door de commissie onder voorzitterschap van Justice Sankey werden uitgebracht en die het onderwerp van de nationalisatie der mijnen actueel schenen te maken. Ofschoon een staking ter doordrijving van de nationalisatie dreigde, maar ten slotte niet is begonnen, bleef de actie daar-

voor onder de vakverenigingen aanhouden. Tegenover deze beweging moest derhalve de regeering in het wetsontwerp een eigen standpunt innemen.

Het is ook bekend hoe hare houding afwijzend is. Daarmede kan echter het onderwerp niet afgedaan worden. De nationalisatie werd en wordt toch bepleit als middel om verschillende misstanden in de kolennijverheid op te heffen. Eene regeering, die dit middel afwijst, moet trachten langs andere wegen de gebleken fouten op te heffen, en zij deed dit in de Ministry of Mines Bill, die vrij zeker dezer dagen wet zal worden, ofschoon eene verzoening daarmee niet te bereiken was.

Het plan bestaat uit drie deelen. Allereerst wordt een ministerie van mijnen ingesteld, en daaraan zal de wet haar naam ontleenen. Niet alleen doet deze bepaling denken aan het bekende Engelsche gezegde „men not measures”, maar bovenal schuilt daarin een praktische hervorming, omdat tot nu toe het mijnwezen onder verschillende departementen ressorteerde en eenheid van handelen moeilijk verkregen kon worden. Toch is de voorgestelde oplossing niet zoo mooi als die er in naam uitziet. Er komt geen kolendictator, en evenmin wat wij een verantwoordelijk minister noemen. Hoofd van het mijnwezen wordt een ondersecretaris van den Board of Trade, en het geheele voorstel is meer een departementale reorganisatie dan een nieuwe schepping. Naast den mijn-minister komt een advies-commissie, die eenigszins doet denken aan den Duitschen kolenaar. Zij zal bestaan uit 24 personen en wel vier mijn-eigenaars, vier mijnwerkers, drie industrieelen en drie arbeiders buiten de mijnen, een mijn-ingenieur, twee mijn-directeuren, een kolennexporteur, een kolennhandelaar, een koopman buiten den kolennhandel, een coöperator en drie hygiënisten. Door deze commissie wordt tegemoet gekomen aan vele bezwaren, die tegenwoordig geopperd worden. De „Economist” van 26 Juni wijst er b.v. op, dat er sedert de instelling der staatscontrole drie kolenncontroleurs en drie voorzitters van den Board of Trade geweest zijn, waarvan alleen de eersten rekening hielden met het advies van deskundigen, terwijl daarna de bureaucratie zóó zeer hoogtij vierde, dat de vroegere advies-commissie haar ontslag nam.

Het tweede gedeelte van de wet tracht een volledige bedrijfsdemocratie in te stellen. Elke mijn krijgt een commissie en elk mijn-district eveneens. Zes-en-twintig districten zijn weer samengevoegd in zes gebieden, waarvan elk een raad krijgt met daarboven nog weer een nationalen raad. Al die commissies en raden zijn parathetisch samengesteld, dat wil zeggen uit evenveel vertegenwoordigers van de werkgevers als van de arbeiders.

Deze breede, getrapte organisatie zal tot taak hebben om onder leiding van den mijn-minister de tegenwoordige misstanden op te heffen. Deze zijn van zeer verschillenden aard. Vooraan mag wel genoemd worden de geringe productie. Vergelijken met 1913 zal in 1920 de productie 47 miljoen ton kleiner zijn, ofschoon het aantal arbeiders, dat in de mijnen werkzaam is in dit jaar 90.000 meer is dan in 1913. In grove cijfers aangeduid is er met 10 pCt. meer arbeiders pl.m. 17 pCt. teruggang in opbrengst.

Voor dezen toestand worden allerlei verschillende oorzaken aangegeven. Werkgevers zeggen: 't is de staatscontrole; arbeiders zeggen: 't is de geest onder de arbeiders, die niet meer voor de kapitalisten-winst willen werken. En nog allerlei andere punten worden opgegeven. Medezeggenschap der arbeiders is het middel, dat de wetgever aan de hand doet om de staatscontrole te beperken en de geest der arbeiders te verbeteren. Deze laatste willen er echter niet van weten. Zij verzetten zich hevig tegen de wet en kondigen aan, dat zij bij de uitvoering niet zullen medewerken. Niet alleen omdat zij met minder dan nationalisatie niet tevreden zijn, maar ook omdat zij nog iets anders vreezen. De gebiedsraden krijgen nl. de bevoegdheden

¹⁾ [Zie ook pag. 607 van dezen jaargang. — Red.]

om de loonen te regelen, terwijl de arbeiders een nationale regeling eischen. Bovendien zien zij in de wet die na een jaar de staatscontrole afschaft, een terug-gave der mijnen aan de eigenaars, dus een verzwakking van hun tegenwoordige actie voor de nationalisatie. De oppositie is zoo sterk, dat de regeering een zeer eigenaardigen passus in de wet heeft ingelascht, waardoor het geheele tweede deel der wet automatisch wordt opgeheven indien de arbeiders tot 31 Augustus 1921 blijven weigeren aan de samenstelling der commissies en raden deel te nemen.

Daarmede vervalt dan ook de bevoegdheid der districtcommissie en der gebiedsraden om de onderlinge samenwerking van mijnen te bevorderen waar dit tot een economischer werkwijze kan leiden.

Het derde deel van de wet stelt een fonds in voor sociale en hygiënische doeleinden. Dit fonds wordt gevormd door eene belasting van een stuiver per ton kolen en zal jaarlijks een millioen pond kunnen besteden. Een commissie van 5 personen met een tegenwoordiger der arbeiders, en een der werkgevers zal erover beschikken.

Ofschoon de strijdende partijen vóór en tegen nationalisatie geen van beide door de wet bevredigd zijn, omdat de één er in een stap in de richting van nationalisatie, en de ander een stap terug ziet, bevat de regeling ongetwijfeld veel goeds. Het is echter een kompromis en wekt geen geestdrift, zoodat het de vraag is of het in werking zal kunnen komen. Bovendien is het ook een aarzeland kompromis, doordat de bevoegdheden vanaf den minister tot aan de kleinste mijncommissie beperkt gebleven zijn. Wanneer bovendien de nieuw te benoemen mijn-minister geen durf heeft en geen animeerende persoonlijkheid is, doch een politicus of bureaukraat, is het zeer de vraag of er van 't geheel voldoende kracht zal uitgaan om Engeland's kolennijverheid te herstellen van een bedenkelijke bloedarmoede. Dit is niet alleen een belang voor Engeland, maar ook voor geheel West-Europa. De conferentie van Spa heeft er de aandacht op gevestigd van hoe 'n groot belang het is voor een economisch herstel van alle landen, dat de Westfaalsche kolenproductie weer op het oude peil gebracht wordt. Maar even belangrijk is het, dat Engeland weer in staat geraakt zijn vroegere kolenuitvoeren te hervatten. Die export-hoeveelheid is nog grooter dan de Westfaalsche.

Daarom is het van beteekenis, ook buiten Engeland om op te letten, of deze slappe Engelsche wet toch nog kracht zal krijgen om de ontworpen regelingen te realiseeren tot een nieuw en groeiend organisme. Gebeurt dat, dan is een geleidelijk herstel te verwachten en kan ook de nationalisatie-beweging vanuit de politieke in practische banen geleid worden.

Den Haag, 2 Augustus 1920.

Is. P. DE VOOVS.

Naschrift.

In de zitting van 't Hoogerhuis van 4 Augustus werd de wet nog door een paar amendementen verzwakt. Allereerst zal er 'toch geen afzonderlijk ministerie komen. Een secretaris van de Board of Trade verkrijgt de bevoegdheden, die aan den minister van mijnen zijn toegewezen. In de tweede plaats — belangrijk bericht voor de reeders — zullen alleen voor de kustvaart tusschen Engelsche havens lagere bunkerprijzen vastgesteld kunnen worden, zoodat voor alle andere vaarten de vrije, dat is hooge bunkerprijs, zal komen. Ten slotte zullen de arbeidersleden der velerlei commissies en raden hunne eigen kosten moeten betalen.

Deze vrijwel doodende amendementen voor een zoo weinig levenskrachtige wet zijn begrijpelijk uit de opvatting in 't Hoogerhuis, dat noch de arbeiders, noch de mijneigenaren van de wet gediend zijn, en dat voor een experiment ten genoegen van departementsambtenaren niet zooveel geld gevoteerd moet worden.

NOG EENS: DE DISCONTO-POLITIEK DER NEDERLANDSCHE BANK ONDER NORMALE OMSTANDIGHEDEN.¹⁾

In aansluiting aan mijne laatstelijk in dit tijdschrift met Prof. Van Gijn gevoerde polemiek over de discontopolitiek der Nederlandsche Bank onder normale omstandigheden, zal het niet van belang ontbloeit zijn de aandacht nog eens op het navolgende te vestigen.

In zijn Economist-artikel „Nieuwe Circulatiebankpolitiek” schreef Prof. Van Gijn o.m., dat tot dusver ook in de praktijk gold, dat het bankdisconto werd verhoogd, wanneer er van de gelegenheid om krediet te krijgen, met name bij de Nederlandsche Bank, een te ruim gebruik werd gemaakt en de ruilmiddelen te ruim worden, er bijvoegende, dat die praktijk na te gaan is in de bankverslagen.

Ik repliceerde, dat de bedoelde loop van zaken m.i. door den geleerden schrijver niet juist werd voorgesteld; disconto-verhooging, schreef ik, moet dienen om uitzetting der circulatie van het fiduciaire ruilmiddel tegen te gaan, die uitzetting van de zijde van den handel gewenscht wordende wegens zijn verlangen naar meer ruimte van ruilmiddelen; waardoor dus het bewijs geleverd wordt, dat op dat oogenblik er geen sprake was van bestaande te groote ruimte van ruilmiddelen en veeleer van betrekkelijke schaarschte van deze.

Nu heb ik mij eens de moeite getroost om heel de rij der verslagen van de Nederlandsche Bank van 1864/65 af tot aan het einde van het presidium van Mr. Van den Berg te doorbladeren. Welnu, geen woord heb ik daarin gevonden van een door te groote ruimte der ruilmiddelen veroorzaakte disconto-verhooging. In den regel is in die verslagen slechts sprake, wat de kredietvereeningen aangaat, van wat men zou kunnen noemen de technische bijzonderheden: verdeling tusschen disconto's en beleeningen, verdeling der aanvragen tusschen hoofdbank, bijbank en agentschappen, enz. en wat de rente-tarieven betreft van de bijzonderheden dienaangaande en van vergelijking met de rentekoersen in het buitenland. Verdere bespreking van den loop van zaken en motiveering der genomen maatregelen komt daarentegen in den regel niet voor. Slechts zeer bij uitzondering vindt men in dien geest een opmerking. Doch welke waren nu die opmerkingen?

In het verslag over 1890/91 leest men: „Onze creditoperatiën waren ditmaal uitgebreider dan sedert lang het geval was” en verder: „met deze sterke uitbreiding der operatiën gingen groote veranderingen in de sedert lang zoo stabiele rentekoersen samen” en dan eindelijk het volgende:

„Het behoeft u nauwelijks gezegd te worden, waar al deze beweging uit voortkwam. Reeds in de maand Juli liet het zich aanzien, dat het najaar niet rustig verlopen zou. Onze effectenbeleeningen, die op f 28.000.000 stonden, toen wij den 11 Juni 1889 de rente voor binnenlandsche effecten op 2½, voor buitenlandsche op 3 pCt. brachten, waren achterenvolgens tot f 49.000.000 geklommen, welk cijfer slechts weinig verschilde met het hoogste bedrag (f 50.900.000), dat ooit te voren (6 Januari 1879) was bereikt. Te Londen stond het particuliere disconto op 4 pCt. en van alle kanten bleek het, hoe groot de engagementen waren, welker afwikkeling te vergeefs werd beproefd. Schoon de staat der Bank nog zeer krachtig was, achtten wij eenige renteverhooging noodzakelijk. Wij bepaalden ons tot de beleeningsrente en verhoogden die den 9 Juli met een half pCt. Tevens werd een begin gemaakt met de vermindering der buitenlandsche Portefeuille, en naar gelang het ons duidelijk werd, dat de Bank aan zware eischen het hoofd zou moeten bieden, gingen wij krachtiger daarmede voort.”

En ten slotte nog een relaas van hetgeen tot den

¹⁾ [De polemiek over dit onderwerp werd in het nummer van 30 Juni j.l. besloten met een artikel van Mej. Mr. E. C. van Dorp met onderschrift van den heer G. M. Boissevain. Intusschen hebben wij op aandrang van laatstgenoemde niet willen weigeren alsnog dit nader antwoord op te nemen. — Red.]

loop van zaken in hoofdzaak aanleiding had gegeven, of daartoe voornamelijk had medegewerkt.

En in het verslag over 1895/96 leest men:

„Onder den invloed eener toenemende vraag naar crediet-hulp zetten onze credietoperatiën zich niet onbelangrijk uit. Het opereerend kapitaal in 1894/95 gemiddeld f 92.600.900 was ruim acht en een half miljoen hooger en bedroeg f 101.246.049 voor 1895/96. Trekt men het buitenlandsch papier van het opereerend kapitaal af, zoo vindt men voor 1894/95 f 68.652.740 en voor 1895/96 f 83.102.551,“

terwijl dan verder volgde:

„De rentekoersen hebben in het afgelopen boekjaar de volgende wijziging ondergaan: met 26 Februari 1896 werd de rente voor disconto en voor beleening op goederen met een half percent verhoogd, alzoo gebracht op 3 pCt. voor disconto van papier met drie of meer handteekeningen, op 3½ pCt. voor disconto van promessen en papier met twee teekeningen, op 3½ pCt. voor beleening op onderpand van goederen, terwijl de rente voor beleeningen op binnenlandsche en buitenlandsche effecten, voor korte beleeningen en voor voorschot op onderpand in rekening-courant met een geheel percent werd verhoogd en alzoo gebracht op respectievelijk 3½ pCt. 4 pCt., 4½ pCt. en 5 pCt.“

Het is opmerkelijk hoe beide aanhalingen uit de verslagen der Nederlandsche Bank de juistheid bevestigen van wat door mij aan Prof. Van Gijn werd tegengeworpen. Het was telkens behoefte aan meerdere krediethulp en uitzetting van het fiduciaire ruilmiddel en de noodzakelijkheid om daartegen een dam op te werpen, waarin de oorzaak der disconto-verhooging bestond en niet overvloed, te groote ruimte van ruilmiddelen.

Zoo leveren die aanhalingen dan ook een nieuw bewijs er van, hoezeer ik gerechtvaardigd ben, om al wat ik tevoren in mijn debat met Prof. Van Gijn geschreven heb, volkomen te handhaven.

Deze verklaring diene tevens ter nadere beantwoording van Mr. v. Dorp, waar zij in haar artikel „Disconto-verhooging bij overvloed of bij schaarschte van ruilmiddelen“ volkomen ten onrechte beweerde, dat gebleken zou zijn, dat ik niet meer zou volhouden wat aanvankelijk mijne stelling tegen Prof. Van Gijn was.

Ik wensch trouwens te dezer gelegenheid, betreffende genoemd artikel van Mr. Van Dorp, nog enkele opmerkingen te maken.

Grootgebracht in de school, volgens welke men tegenover dames voor alles beleefdheid heeft in acht te nemen, voorts mij eenigszins vleiende „qu'à bon entendeur demi-mot suffit“ heb ik gemeend, ter beantwoording van Mr. Van Dorp's bovengenoemd artikel mij in het no. van 30 Juni van dit tijdschrift tot een kort onderschrift te moeten en te kunnen bepalen.

Bij nader inzien echter acht ik, met het oog op het punt van uitgang der discussie in deze, het toch wenschelijk op genoemd artikel terug te komen en daarbij, zonder aanzien des persoons de puntjes op de i's te zetten.

Mr. Van Dorp had in een vorig artikel (in het no. van 9 Juni) eenige citaten gegeven uit Pierson's geschriften, waarmede zij meende het bewijs te leveren, dat in mijn polemieik met Prof. Van Gijn over de geldpolitiek der Nederlandsche Bank, Pierson aan Prof. Van Gijn's zijde stond en niet aan de mijne.

Nu heb ik, het zij in parenthesis opgemerkt, nooit tegengesproken dat er in bijzondere gevallen ook door ruimte van ruilmiddelen disconto-verhooging gevorderd kan worden — men zie wat ik schreef in mijn artikel in het no. van 2 Juni — maar het waren niet dergelijke bijzondere gevallen waarover het debat tusschen mij en Prof. Van Gijn liep.

Doch ziet, de aanhalingen, door Mr. Van Dorp gedaan uit Pierson's geschriften, betroffen voor het meerendeel juist wel zulke bijzondere gevallen. Dit nu deed ik in mijn artikel in het no. van 16 Juni aan Mr. Van Dorp opmerken, er bijvoegende dat voor zooveel er in die citaten iets voorkwam, wel in verband staande met het tusschen Prof. Van Gijn en

mij behandelde, dit met het door mij geschrevene volstrekt niet in botsing kwam. Ik voegde er bij Mr. Van Dorp te tarten mij te bewijzen, dat Pierson mij een démenti zou hebben gegeven waar ik beweerde, dat onder de omstandigheden, door mij uitvoerig omschreven, aanleiding bestond voor disconto-verhooging.

En welk is nu het antwoord, hierop door Mr. Van Dorp in haar artikel in het no. van 30 Juni gegeven?

Ad Ium, zonder eenige notitie te nemen van mijne opmerking, dat de door haar neergeschreven citaten voor het meerendeel hier ter zake niet dienende waren, verwijst zij opnieuw naar die citaten. Zooals ik dadelijk schreef, wanneer men aldus in eene discussie geen acht slaat op hetgeen door de tegenpartij wordt aangevoerd, komt men niet verder. Laat mij, om mijnerzijds geen woord onbeantwoord te laten, hier nog bijvoegen dat waar Mr. Van Dorp beweerde, dat in de door haar aangehaalde woorden van Pierson deze schreef, dat disconto-verhooging alleen dan plaats vindt wanneer er is overvloed van ruilmiddel, dit niet juist is; wel sprak hij van disconto-verhooging ter vermindering van overvloed van ruilmiddel, maar dit is toch iets anders.

Ad IIum, ontkent Mr. Van Dorp hare verplichting om de juistheid der door haar tegen mij ingebrachte beschuldiging te bewijzen. Niet zij zou dit bewijs moeten leveren, maar ik het bewijs van het tegendeel.

Hoe nu, men zou het recht hebben eene beschuldiging tegen iemand uit te spreken zonder daarvoor bewijzen aan te voeren, en gevraagd zijnde die bewijzen te leveren, mogen repliceren: bewijs gij mij het tegendeel! Dit is zeker een gemakkelijke manier om zich van zijn taak af te maken, doch juist kan ik het niet vinden.

Intusschen „je serai bon prince“; en dan vraag ik aan Mr. Van Dorp om nog eens na te lezen wat Pierson in zijn Leerboek schreef over de geschiedenis van de Bank van Engeland en haar wanbestuur in het begin der vorige eeuw; zij zal dan vernemen, hoe het Bestuur der Bank deze in moeilijkheden bracht, doordat het niet wist te weigeren om te voldoen aan de behoeften van den handel om, door ruimer kredietverleening van de zijde der bank, over meer ruilmiddel beschikking te verkrijgen; hoe, in stede van aan die behoeften te voldoen, het Bankbestuur tot disconto-verhooging had moeten overgaan of, zoolang dit niet geoorloofd was, daartoe andere middelen had moeten aanwenden.

Voorts wijs ik Mr. Van Dorp b.v. op hetgeen Pierson in zijn Leerboek (blz. 603/4 van den 2en druk) schreef over de behoeften aan meer ruilmiddel waaraan de Bank wel en die waaraan zij niet kan voldoen.

Pierson sprak dus herhaaldelijk van behoeften aan meer ruilmiddel, behoeften welke vervulling, kan een bank daaraan niet voldoen, te keer gegaan moet worden door disconto-verhooging ter breideling der kredietvraag. En nu overwege Mr. Van Dorp of, wanneer er behoefte bestaat aan iets, dit wijst op overvloed, op ruimte daarvan, dan wel op een tekort daarvan, op schaarschte.

Ik kom nu tot een ander punt, dat alle aandacht verdient.

Mr. Van Dorp laat mij zeggen, dat er „schaarschte van ruilmiddel is zoolang er kredietvraag bij de Bank is,“ en dan voegt zij daaraan toe: „daar er altijd kredietvraag bij de Bank is, mits de rente niet al te hoog is, is er dus volgens den heer B. vrijwel altijd schaarschte van ruilmiddel, en in ieder geval dan, wanneer de rente laag, en het ruilmiddel, in de taal van Ricardo en Pierson, dus juist ruim is.“

Mr. Van Dorp leest — dat weten we — veel; jammer echter, dat zij niet altijd ook goed leest, of althans wel eens wat vluchtig leest en daardoor in hare citaten niet juist is. Ik had reeds vroeger, t.w. in mijn artikel in het nummer van 16 Juni, aanleiding haar dit onder

het oog te brengen. En ik meen het recht te hebben dit nu andermaal te doen. Wat ik schreef, is het volgende:

„Hoe zou de Bank door verhooging harer rentetarieven invloed op den gang van zaken kunnen uitoefenen wanneer niet er kredietvraag bij haar bestond, en in het bestaan van die kredietvraag ligt het bewijs van een bestaande betrekkelijke schaarschte van beschikbaar kapitaal en van daaruit voortvloeiende betrekkelijke schaarschte — niet ruimte — van ruilmiddelen.”

Ik sprak dus van een stand van zaken, welke aanleiding kon geven tot disconto-verhoging, en nu weet toch een ieder, die geen vreemdelling is in de praktijk, dat betreffende zulk een stand van zaken niet gezegd kan worden, dat er altijd kredietvraag bij de Bank is. Wat ter beoordeeling van den toestand der geldmarkt en ter bepaling van de gedragslijn, door de circulatiebank te volgen, van beteekenis is, is niet of er eenige kredietvraag, welke ook, bestaat, doch welke de aard is en de omvang van de kredietvraag.

Is, zou ik geneigd zijn te vragen, wat Mr. Van Dorp mij tegenwierp wel iets anders dan een holle phrase, welke men niet verwacht zou hebben van iemand, die zoo gaarne zich beroept op Ricardo en Pierson en eene leerlinge dezer gevierde schrijvers niet waardig, van deze schrijvers die altijd blij gaven het door hen behandelde onderwerp volkomen doordacht te hebben.

Ten slotte matigt Mr. Van Dorp zich het recht toe om „du haut de sa grandeur” mij te beschuldigen van ontrouw aan de beginselen van hem met wien ik, meer dan een halve eeuw lang, door innige vriendschap en sympathie verbonden was, tegelijk dat ik steeds van zijn meerderheid en meesterschap op meer dan een gebied volkomen doordrongen was en telkens, wanneer het mij gegeven werd met hem op eenigerlei wijze samen te werken, mij dit als een eer toerekende.

Ik werp die beschuldiging met verontwaardiging van mij af en aarzel niet haar onbehoorlijk en „unfair” te heeten.

G. M. BOISSEVAIN.

14-8-20.

LONDENSCHER CORRESPONDENTIE.

De beweging onder de arbeiders tegen een gewapend optreden tegen Rusland; handelsbeweging; profit sharing; bank-expansie.

Onze Londensche correspondent schrijft ons dd. 13 Augustus:

The Russian crisis has this week over shadowed all other events. The tone of public opinion is hostile to any further adventures which will add to the difficulties of the financial and commercial situation, the precariousness of which is being increasingly recognized. The most dramatic aspect of the internal features of the situation has been the uprising of the Labour movement against the possibility of armed conflict, and this is likely, whatever the outcome of the Russian situation may be, to have permanent consequences. For some time the Labour movement has been torn in twain over the question of use of the strike weapon in political disputes. The fact that this week the members of the right wing of the party have come into the arena as supporters of a possible general strike is a sign that the theoretical conflict has been decided in favour of the left. It is true that Mr. Clynes and the other right wing members of the new „Council of Action” have reserved the right to alter their tactics: in the event of the „Red: Peace” being intolerable, nevertheless the fact that in a first class crisis they have implicitly sanctioned the use of the strike is a landmark in British political history. All the more are those statesman to be blamed who have allowed things to come to this pass: The Premier is recognized by most

of the left to be sincere in his efforts, but the actions of other members of the coalition are largely to blame that this very serious swing to other than parliamentary weapons should have become so much more decided.

Even if we are not to have a general strike, the danger of a coal strike is even nearer than it was a few weeks ago. The miners are to ballot on a strike and the out-come can hardly be in doubt. The issue remains unchanged, the miners are striking for higher wages and for a reduction of the price of coal. Cynics may point to the fact that this decision has been taken at the very moment of the Russian crisis as a sign of the materialism of the Labour movement, and tactically it is certainly a great mistake, since it will divert public attention from the very sincere feeling that exists on the Governments muddling of the whole of the Eastern question.

I refrain from commenting on the French situation, since this is largely political, but it will of course also have its economic consequences. The Anglo-French loan falls due in October, and it is not yet clear that the French have prepared to meet their share of the joint liability. If the intention is that the British Government should advance the French portion of the loan, the cleavage over General Wrangel will make things much more difficult, since public opinion is already very averse to further commitments, and the tone of public comment on the „bombshell” of recognition is very decided.

The Foreign Trade Returns for July are now available, and are as follows:

(In £ 1000 Sterling.)

	Food, Drink & Tobacco.	Raw Mate- rials & Arti- cles mainly Manufact.	Articles mainly Manufd.	Total inc. Miscell.
Gross Imports ..	69.6	51.9	41.9	163.8
Increase or decrease on June, '20.	+ 2.0	— 6.0	— 2.8	— 6.7
July, '19.	— 3.6	— 2.4	+ 16.9	+ 10.7
British Exports ..	4.5	12.5	119.0	137.5
Increase or decrease on June, '20.	+ 0.2	+ 1.0	+ 19.9	+ 21.1
July, '19.	+ 1.9	+ 1.5	+ 67.9	+ 72.2
Exports of Foreign & Colon Produce	3.6	9.2	5.0	17.8
Increase or decrease on June, '20.	— 0.5	— 1.8	+ 0.1	— 2.3
July, '19.	— 0.2	+ 3.7	+ 2.7	+ 6.0

Expressed in terms of percentages, the movement is thus:

July '20 as compared with June '20:

Imports	4.1 pCt. down.
Exports	18.1 „ increase.
Re-exports	11.3 „ decrease.

July '20 compared with July '19:

Imports	6.7 pCt. increase.
Exports	110.4 „ increase.
Re-exports	59.0 „ increase.

The satisfactory feature is the increase in the exports accompanied with a decline in the imports, for this will affect favourably the balance of indebtedness. It is of course in the next few months that the heavy grain and cotton movements take place, when the imports will swell again.

The official „Board of Trade Journal” in its issue of August 12 contains an important estimate of the „Invisible Exports” of the country, which it publishes to bring up to date the calculations published in its number for January 15. Such an estimate necessarily contains many items which are liable to error, especially at a time like this, when prices and trade are given to sudden variations. In particular the earnings of shipping may be adversely affected in the forthcoming months, if the fall in freights continues. The estimates of the Board of Trade run thus:

	1920	
	Jan./June	July/Dec.
Investments abroad	£ 60	£ 60
Shipping Earnings	„ 230	„ 210
Other Services	„ 20	„ 20
Totals	£ 310	£ 290

Against these amounts must be set a visible excess of imports over exports (including coin and bullion) of £ 240 millions in the first half of the year, and an estimated excess of £ 180 in the second half of the year. Consequently there will be a credit balance of £ 70 and £ 110 millions respectively, or a total credit balance of £ 180 millions for the year as a whole. This amount is therefore available to meet our foreign indebtedness or to add to the sadly depleted foreign investments of the country.

The weight of imports shows a welcome rise, although the level of 1913 has not yet been attained.

Estimated Weight of imports. (1000 Tons).

	July 1913	July 1919	July 1920
Food, drink & Tobacco ..	1750	1261	1344
Raw materials etc.	3014	1977	2226
Manufactured articles	688	440	625
Total (including Misc.) ..	5453	3678	4195

The Ministry of Labour has recently issued a report (Cmd. 544) upon profit sharing, which to a large section of moderate opinion represents the best solution of the labour problem, among other of the adherents of the doctrine being Lord Robert Cecil. The actual results are disappointing, as the figures for 1919 clearly show:

Ratio of Bonus to Wages	No. of Schemes	Average Number of Permanent Employees	Number of Participating Employees in 1919	Amount of Bonus paid in 1919
Nil	24	40.980	31.839 *	nil
Under 2%	6	68.285	7.358	£ 19.442
2 & under 4% ..	13	15.459	11.257	„ 45.737
4 „ „ 6 „ ..	14	2.885	2.219	„ 14.713
6 „ „ 8 „ ..	6	1.754	1.514	„ 10.373
8 „ „ 10 „ ..	4	2.031	1.593	„ 12.609
10 „ „ 12 „ ..	11	5.004	3.119	„ 31.748
12 „ „ 16 „ ..	13	10.858	9.561	„ 121.910
16 „ „ 20 „ ..	1	752	421	„ 6.892
20 or over	6	4.027	3.019	„ 90.307
Ratio not stated ..	18	30.447	8.858	„ 45.530
Total	116	182.782	80.758	£ 399.261

*) Entitled but not receiving.

Thus less than 50,000 workers actually participated in the distribution, and of the £ 400,000 which was distributed to them „nearly £ 220,000, or more than half the total, was paid by twenty firms with a very high rate of bonus, but with only 13,000 participating employees between them.” The average amount of bonus came to nearly £ 5 per head, equal to about 5 pCt. of the earnings. Thus this form of social amelioration is not likely to influence the immediate outlook of labour very profoundly. Against this almost negligible result must be put the advances in wages obtained in the last half year. The number of workpeople affected was 6,507,000 and the amount of net increase per week amounted to £ 3,027,900, or about £ 19.24 per capita per year of 52 weeks. The two largest groups to get advances were the miners and the engineering and shipbuilding trade workers.

The policy, which the British Joint stock banks are now actively pursuing, of representation in the colonies and foreign countries, by means of stock holding in local banks has received an important extension this week. The Bank of British West Africa has recently created 200,000 new shares of £ 10 each. It is now announced that the London, County and Westminster Bank, the National, Provincial and Union Bank, and the Standard Bank of South Africa are to take up half these new shares in equal proportions. Lloyds Bank was already an important shareholder in the Bank, so that all the „Big Five” with the exception of the London Joint

City and Midland and Barclays are now among the shareholders. The three newcomers are all to nominate one director each, the first appointments having been announced this week. This marks a further step in the direction of complete integration of the British Banking as well as the throwing of the West African market in the eyes of English bankers. It will be interesting to see whether the London City and Midland Bank will continue to stand out of the movement which is now proceeding so rapidly. The last named bank has, of course, a very large number first class foreign correspondents, and may think its interests sufficiently protected in this way.

Apart from the exchanges the money market has borne the strain of the recent situation very well, and in spite of pessimistic forebodings as to the imminence of a rise in Bank rate, it was found unnecessary to raise the rate on Thursday. The floating debt position is as follows:

	August 7/20	Increase or decrease since 31/7/20
Advances by Bank of England	£ 58.250.000	+ £ 13.000.000
Advances by Governments Depts	„ 160.091.000	+ „ 1.500.000
Treasury Bills Outstanding	„ 1046.980.000	- „ 11.368.000
Totals	£ 1265.321.000	+ £ 3.132.000

This return reflects, no doubt, the uncertainty which was felt last week at the political situation. As things have turned out, the movement has not continued, for this weeks' Bank Return shows a marked decline in the volume of Government Securities, the rise and fall of which are generally associated with borrowing on Ways and Means Advances. The leading features of the Return are as follows:

Public Deposits	£ 1.463.395	down
Other Deposits	„ 6.666.810	down
Government Securities	„ 8.015.491	down
Other Securities	„ 983.000	down
Reserve	„ 920.657	up
Note Circulation	„ 961.280	down
Coin and Bullion	„ 40.623	down
Reserve Proportion, 11½ pCt., being a rise of 1¼ pCt.		

It will be seen that with the exception of a small amount of notes cashed, the remainder of the notes coming in from circulation were added to the reserve. A welcome reduction has also occurred in the Currency Note Circulation, this weeks figures showing that the noted outstanding are £ 357.205.607, being a decline of £ 2.871.935. The gold holding and the Bank notes in the Reserve remain unchanged. The volume of notes recalled from circulation, but not yet cancelled, stands lower at £ 6.187.732, a decrease of £ 414.555.

A considerable amount of discussion of the financial and commercial position is taking place. In particular the question of the relation of the two reserves is being canvassed: to what extent is the Bank going to feed the Note Reserve of the currency issue? The amount of notes in the Currency Reserve now stands at £ 18.600.000, and it is argued that the movement cannot go on much longer, for the simple reason that the Banks' own reserve cannot stand the strain.

New capital issues in the month of July have been as follows, according to the circular published by the London, Joint City and Midland Bank. These figures are exclusive of British Government Loans.

July 1920	£ 43.422.343
July 1919	„ 28.277.343
July 1918	„ 4.516.135

The trade situation continues to exercise the pens of the experts, it is very difficult to get a picture that will really represent the facts. The „Manchester Guardian” cotton expert reports „that the tone of

the cloth market is becoming more and more unsettled", though it is the Chinese political troubles that upset Manchester. The boom in freights seems definitely at an end; the „Times" in a series of special reports this morning states that „there appears to be no indication of recovery in the steel trade."

Rectificatie. In no. 239, pag. 649, 1e kolom, 19e regel van boven staat in het verslag der *Internationale Zeeliedenconferentie te Genua* vermeld, dat bij de stemming over de conventie betreffende den arbeidsduur o.m. de Zweedsche regeeringsafgevaardigden hebben tegengestemd. Dit is onjuist, zij hebben vóórgestemd.

INDEX-CIJFERS.

Na gedurende drie achtereenvolgende maanden een daling vertoond te hebben, waarvan die van 352 punten over Juni de grootste was, sinds tal van jaren, is het algemeen index-cijfer over Juli weer eenigszins gestegen. Het totaalcijfer ging 29 punten de hoogte in en kwam daardoor van 7847 op 7876, terwijl het algemeen index-cijfer steeg van 356.7 tot 358. Hierbij zij in herinnering gebracht, dat het algemeene cijfer bedroeg: einde Maart 1920 379.6, einde Juli 1919 293.2 en bij het sluiten van den wapenstilstand 282.6. Zooals men zien kan uit de gebruikelijke, aan „the Economist" ontleende tabel, die hieronder volgt, is de daling in Voedingsmiddelen en Diversen meer dan gecompenseerd door de stijging in Weefstoffen en Delfstoffen.

Datum	Algem. index-cijf. van „the Economist"	Gem. ponden koers over den afg. mnd.	Herleid algemeen index-cijfer.
1 Januari 1914.....	119,2	12,11¼	119,6
1 Januari 1915.....	127,3	11,78	124,1
1 Januari 1916.....	151,6	11,02	138,3
1 Januari 1917.....	223,0	11,68	215,6
1 Januari 1918.....	263,2	11,06	240,9
1 April „.....	266,6	10,395	229,4
1 Juli „.....	277,5	9,37	214,4
1 October „.....	283,5	9,86	228,1
1 Januari 1919.....	277,0	11,19	256,6
Einde Januari 1919....	265,9	11,33	249,4
„ April „.....	262,4	11,535	250,1
„ Juli „.....	293,2	11,70	284,0
„ October „.....	308,1	11,06	282,1
„ Januari 1920....	353,1	9,83	286,7
„ Februari „.....	370,9	8,985	275,9
„ Maart „.....	379,6	10,125	318,2
„ April „.....	374,2	10,65	329,9
„ Mei „.....	372,7	10,655	328,7
„ Juni „.....	356,7	10,905	322
„ Juli „.....	358,0	11,107	329,2

De gunstige oogstrappen zijn de oorzaak van een daling in de prijzen van de meeste granen, maar Britsche tarwe maakt hierop een uitzondering door een stijging van 78 s. 9 d. tot 84 s. 10 d. per quarter. Aardappels vertoonen de voor dezen tijd van het jaar gewone daling, doch vleesch, weer in den vrijen handel, is iets hooger. Thee heeft het einde van een langdurige daling bereikt en vertoont een gering herstel, doch koffie is nog een kleinigheid lager.

Van de weefstoffen is wol aanzienlijk gedaald, maar katoen is hooger: Egyptische steeg van 62 d. tot 65 d. en Amerikaansche van 26.62 d. tot 27.29 d. per lb. Vlas is onveranderd, doch hennep en jute zijn een weinig hooger.

Van de delfstoffen zijn ruw ijzer en ijzeren staven onveranderd, maar de noteering voor stalen rails is nogmaals met £ 2 verhoogd, waardoor ze op £ 25 per ton is gekomen. Na een aanzienlijke daling sinds Februari j.l. hebben lood, tin en koper zich eenigszins hersteld, hoewel de opwaartsche beweging in Juli slechts geringe afmetingen aannam. In de Diversen-groep zijn een verdere daling van rubber en een scherpe daling van talk de voornaamste veranderingen. Oliën en olie-zaden zijn ook iets lager.

Data	Granen en vleesch	Anderen voedings- en goetm.	Weefstoffen	Delfstoffen	Diversen: oliën, hout, rubber, enz.	Totaal	Algemeen index-cijfer
Basis (gemidd. 1901—5) . .	500	300	500	400	500	2200	100,0
1 Januari 1914	563	355	642	491	572	2623	119,2
1 April „	560	350½	626½	493	567	2597	118,0
1 Juli „	565½	345	616	471½	551	2549	115,9
1 October „	646	405	611½	472½	645	2780	126,4
1 Januari 1915	714	414½	509	476	686½	2800	127,3
1 April „	840	427	597	644	797	3305	150,2
1 Juli „	818	428	601	624	779	3250	147,7
1 October „	809½	470½	667	619½	769½	3336	151,6
1 Januari 1916	897	446	731	711½	848½	3634	165,1
1 April „	949½	503	796½	851	913	4013	182,4
1 Juli „	989	520	794	895	1015	4213	191,5
1 October „	1018	536½	937	858½	1073	4423	201,0
1 Januari 1917	1294	553	1124½	824½	1112	4908	223,0
1 April „	1346	610½	1226	834½	1283	5300	240,9
1 Juli „	1432½	652½	1441	841½	1278½	5646	256,6
1 October „	1221½	726	1509½	822½	1354½	5634	256,1
1 Januari 1918	1286½	686	1634½	839½	1348½	5845	263,2
1 April „	1244	744½	1760	850	1342½	5941	270,0
1 Juli „	1274	777½	1808	889½	1379	6128	278,5
1 October „	1271	780	1889	878½	1391½	6210	282,6
1 Januari 1919	1303	782½	1805½	816	1337	6094	277,0
Einde Jan. „	1287	782½	1618½	828	1335	5851	265,9
„ Febr. „	1288½	782½	1596½	818	1310½	5796	263,8
„ Mrt. „	1285	782½	1502	844½	1294	5708	259,4
„ April „	1306½	752	1512½	912½	1290½	5774	262,4
„ Mei „	1310½	776½	1648	931	1327	5988	272,2
„ Juni „	1338	800	1741½	937	1371½	6188	281,8
„ Juli „	1339½	805½	1854½	1033½	1417	6450	293,2
„ Aug. „	1380	822½	1877½	1040	1383	6503	295,6
„ Sept. „	1399	817½	1979½	1047	1344	6587	299,4
„ Oct. „	1412	838	2123	1064	1358	6795	308,9
„ Nov. „	1427½	866	2202½	1093	1396	6985	317,5
„ Dec. „	1441½	881½	2442½	1145	1453½	7364	334,7
„ Jan. 1920	1461	857½	2702½	1211½	1535½	7768	353,1
„ Febr. „	1454	886½	2951½	1263½	1614½	8160	370,9
„ Mrt. „	1508	914	2974½	1248	1709½	8352	379,6
„ April „	1498½	908	2938½	1232½	1654½	8232	374,2
„ Mei „	1484	981½	2819	1295½	1619	8199	372,7
„ Juni „	1511	929½	2562	1289	1555½	7847	356,7
„ Juli „	1499	934	2594	1308	1541	7876	358,0

AANTEKENINGEN.

Volkscredietwezen in Nederlandsch-Indië—Aan het *Jaarboek van Nederlandsch-Indië* over 1920, uitgegeven door het Departement van Landbouw, Nijverheid en Handel te Buitenzorg, is het volgende ontleend:

De organisatie van het Volkscredietwezen door de bemoeienis der Regeering dateert van 1900.

Eenige vormen van samenwerking op coöperatieven grondslag hebben er in deze landen sedert lang bestaan, soms geheel van het initiatief der bevolking uitgaande, soms op aanmoediging van Europeesche bestuursambtenaren tot stand gekomen. Reeds in den aanvang der 19e eeuw werd van Gouvernementswege het opschuren van padi in de dorpen bevorderd om nooddrift te lenigen en zaadpadi te verstrekken.

Op den grondslag van eenige bestaande instellingen is het volkscredietwezen in zijn tegenwoordigen vorm opgebouwd, dat thans drieërlei crediet- en spaarinstellingen omvat.

1. de dorpsrijstcredietinstellingen (desaloemboengs).
2. de dorpsgeldcredietinstellingen (desabanken).
3. de regentschaps-, afdelings- of gewestelijke banken.

De dorpsrijstcredietinstellingen.

Deze instellingen, door een of meer gemeenten opgericht, zijn een bezit der Inlandsche gemeente en werden grootendeels op kosten der landbouwers opgericht. Het Hoofd van Gewestelijk Bestuur stelt de regelen voor de inrichting en het beheer vast. De bijdrage bij oprichting geschiedde door de gemeentenaren in natura, arbeid en geld. Zoo spoedig mogelijk worden de bijdragen uit de gemaakte winsten teruggegeven. Grootendeels is dit thans reeds geschied. Waren de middelen der bevolking ontoereikend, dan werd bij uitzondering van regeeringswege een renteloos voorschot verstrekt in padi dan wel voor den aankoop van bouwmaterialen in geld.

De uitgeleende padi wordt in natura terugbetaald met

50 pCt. surplus als rente, die wordt verlaagd, zoodra de op de instelling rustende schulden zijn afbetaald, de padivoorraad op peil is gebracht en er een reservefonds is gevormd. Bij de meeste instellingen is de rente dan ook reeds verlaagd. Een deel der padi wordt zoo noodig elk jaar verkocht, teneinde uit de opbrengst de beheerkosten te bestrijden; bovendien wordt door den verkoop van overtollige padi, na delging van de schulden, een reservefonds gevormd, dat in de volks- of afdelingsbank wordt belegd. De Inlandsche gemeente komt zodoende in het bezit van een schuldvrij gebouw met padivoorraad en een reservefonds in geld en de landbouwende bevolking kan tegen matige rente padi verkrijgen voor haar onderhoud in den schralen tijd en voor andere behoeften.

Het bestuur, dat een deel der winst geniet, wordt gevormd door een drietal landbouwers en het dorps hoofd, terwijl voor de boekhouding in den regel een geoefend persoon wordt aangesteld voor eenige dorpen tegelijk, die deze beurtelings bezoekt.

Door de instelling wordt de overgang van den oogst in handen van opkooers met de daaraan verbonden prijsdaling vóór en prijsstijging na den opkoop, voor een groot deel voorkomen en blijft de prijs constant.

Alleen op plaatsen, waar de rijstcultuur het voornaamste middel van bestaan vormt, zijn de instellingen op haar plaats. Is de bevolking echter aangewezen op andere verdiensten uit handel, nijverheid of visscherij, dan hebben de rijstschuren minder reden van bestaan. Ook de verbetering van het verkeerswezen vermindert de behoefte aan padi-crediet, daar bij rijstschaaerschte of misgewas de aanvoer uit andere streken thans beter kan plaats hebben dan vroeger. Men ziet het aantal rijstschuren dan ook afnemen en geldbanken er voor in de plaats treden.

Op de Buitenbezittingen worden thans op een hoogst enkele uitzondering na, geen desaloemboengs meer aange troffen.

Dorpsgeldcredietinstellingen.

Deze spaar- en credietinrichtingen worden voor een of meerdere dorpen opgericht en als de rijstcredietinstellingen beheerd. Haar bedrijfskapitaal wordt gevormd door bijdragen van de belanghebbenden, voorschotten uit de desaloemboengfondsen, andere desagelden dan wel leeningen bij de Afdelingsbanken. De leeners zijn bij verscheidene bankjes verplicht met de hoofdsom en rente een surplus te betalen, dat als hun inleg wordt ingeschreven en slechts onder bepaalde voorwaarden wordt terugbetaald.

Daar er slechts kleine bedragen worden uitgeleend, doorgaans niet meer dan f 10, is de hooge rente 24 à 30 pCt. 's jaars niet drukkend.

Hoewel reehtens een gemeente-instelling, draagt de bank toch somtijds eenigszins een coöperatief karakter. De meeste der banken staan in loopende rekening met de afdelings- of residentie-banken voor het opnemen van bedrijfskapitaal of het doen bewaren van ongebruikte gelden.

Hoewel de omzet der dorpsbanken thans nog gering is, kan met grond worden verwacht, dat zij geleidelijk de credietinstellingen zullen worden van de kleine landbouwers, nijveren en handelaren.

Regentschaps-, afdelings- of gewestelijke banken.

Het arbeidsveld dezer banken, bestemd voor Inlanders en niet-Inlanders, strekt zich op Java meestal uit tot een bestuursafdeling, in de Buitenbezittingen dikwijls tot een gewest met een bevolking van 250.000 à 1.000.000 zielen, terwijl bij een groot deel der banken filialen worden aange troffen.

De instelling is een rechtspersonlijke vereeniging, gedreven door eenige notabele, ambtelijke en niet-ambtelijke Europeanen en Inlanders.

Winstbejag ten behoeve der leden is uitgesloten, het bestuur verricht zijn diensten belangloos; de bank wordt echter beheerd volgens streng commercieele beginselen.

De bedoeling zit voor om het ambtelijk element geleidelijk terug te doen treden en de belanghebbenden, de credietnemers, in het actief bedrijf te betrekken.

Het beheer geschiedt door een administrateur met verder Europeesch en Inlandsch personeel.

Zoolang het noodig is, steunt de Regeering de banken met subsidies voor de beheerkosten.

Aanvankelijk werden er van regeeringswege gelden verstrekt als bedrijfskapitaal. Sedert de oprichting van de Centrale Kas op 1 Januari 1913 heeft die verstrkking opgehouden, met uitzondering van bedragen, die door de Regeering door tusschenkomst der banken worden verstrekt voor maatregelen van economischen aard, waaraan buitengewoon risico is verbonden en waarvoor de Centrale Kas geen gelden beschikbaar stelt, b.v. voor verbetering van den veestapel: door invoering van uitheemsch vee, hulpver-

schaffing van door brand of aardbeving geteisterde streken e.d.

Eigen kapitalen buiten de gemaakte reserves bezitten de banken, op een enkele uitzondering na, niet. Ze zijn er dus op bedacht, snel een flinke reserve aan te kweken.

Het bedrijfskapitaal, voorzover niet eigen vermogen, wordt gevormd door inlagen van particulieren, inlandsche gemeenten en locale vereenigingen en gelden geleend van de Centrale Kas.

De inlagen bestaan uit:

a. Deposito's met 3 à 12 maanden opzeggingstijd op een rentevoet van 4 à 6 pCt. 's jaars, meest van Europeanen.

b. Spaargelden, onmiddellijk opzegbaar, rentende 3 à 4 pCt. 's jaars.

c. Verplichte inlagen tegen 3 tot 6 pCt. 's jaars; gelden, tot het inleggen waarvan de credietnemers zich verbinden en die slechts in dringende gevallen worden teruggegeven.

d. Gelden in loopende rekening van dorpsbanken, inlandsche gemeenten en openbare instellingen, rentende 2 à 4 pCt. 's jaars.

e. Gelden in rekening-courant geleend van de Centrale Kas tegen een jaarlijks vast te stellen rente.

Het geld wordt in hoofdzaak uitgeleend voor productieve doeleinden, voor landbouw, handel, visscherij, het lossen van verpande gronden en gewassen, den bouw van woningen en op bescheiden schaal voor niet productieve doeleinden.

De geveene rente is 12 à 24 pCt. 's jaars.

Om de Volksbanken een middel te geven hare vorderingen zakelijk te verzekeren is voor deze instellingen de mogelijkheid geopend om onroerende zaken, welke worden bezeten naar Inlandsch recht, op wettelijke wijze voor schuld te verbinden bij wijze van hypotheek, het zoogenaamde credietverband.

Het voordeel tegenover de verpanding, welke overeenkomst trouwens met de afdelingsbanken als Europeesche rechtspersonen niet mag worden gesloten, omdat in Nederlandsch-Indië het uitoefenen van zakelijke rechten door niet-Inlanders op door Inlanders bezeten gronden is verboden, dat hier de schuldenaar het vruchtgebruik der goederen onder credietverband bezit en aldus de economische achteruitgang der schuldenaars voorkomen wordt.

Verpanding van met credietverband bezwaarde goederen is nietig verklaard.

Op Java werden in 1919 in op eene na alle afdelingen van de Gouvernementslanden afdelingsbanken aangetroffen, benevens in Soerakarta.

Op de Buitenbezittingen zijn ze nog niet zoo algemeen verbreid.

In sommige gewesten ontwikkelt zich daar het credietwezen eenigszins anders, daar meerdere decentralisatie wordt toegepast en de actieve medewerking van de bevolking grooter is.

In enkele streken op Java, waar zeevisscherij beoefend wordt, zijn credietbanken opgericht ten behoeve der bevolking, waaraan een coöperatieve vischafslag is verbonden. De opgerichte verkeerden in bloeienden staat; er zijn dan ook meerdere in voorbereiding.

De stilstand in verschillende volksindustrieën, vooral de batikindustrie, en de prijsdaling bij de meeste exportproducten, brachten voor de afdelingsbanken vele moeilijkheden, welke voornamelijk in de laatste oorlogsjaren stegen. Inkrimping van het bedrijf was daarvan een noodzakelijk gevolg.

Centrale Kas voor het Volkscredietwezen.

Dit lichaam, dat rechtspersonlijkheid bezit en gevestigd is te Batavia, wordt van Regeeringswege voorzien van een grondkapitaal, dat geleidelijk kan worden opgevoerd tot f 5.000.000.

Met de oprichting is een tweeledig doel beoogd n.l. het verstreken van bedrijfsmiddelen aan en het beleggen van gelden van volkscredietinstellingen en het geven van raad en hulp bij het beheer er van.

De Regeering bezit voorts door deze instelling een controlemiddel op de credietbanken.

Het Bestuur bestaat uit een ambtenaar als Directeur en een door den Gouverneur-Generaal benoemde Commissie van Toezicht. Het personeel bestaat uit landsdienaren, die door de instelling worden bezoldigd.

Tegen betaling verricht de Centrale Kas accountantsdiensten, voor de volksbanken. Zij opent slechts credieten aan goed beheerde banken en is een waarborg voor de terugbetaling der deposito's.

De Gouverneur-Generaal kan haar de boekhouding en het toezicht op het gebruik van fondsen opdragen, die door haar ter beschikking zijn gesteld ten behoeve van de volkswelvaart.

Het kapitaal der Centrale Kas bedroeg ultimo 1918 f 2.875.250, terwijl de aan het Gouvernement te betalen rente voor 1919 op 4.36 pCt. werd vastgesteld.

Ultimo 1918 had de Centrale Kas credieten geopend aan

67 Afdelingsbanken ten bedrage van f 4.881.000. Voortdurende afschrijving op haar effecten-rekening gedurende de oorlogsjaren, tot een totaal bedrag van f 388.287, bezorgde de Centrale Kas een saldo-verlies van f 134.365.

Afdelingsbanken.

Einde verslag jaar	Aantal			Bedrijfs-kapitaal	Zuiver vermogen	Saldo der uitstaande leeningen	Opgenomen gelden	
	Java	Buiten bezittingen	Totaal				dadelijk opzegbaar	met opzeggings-termijn
1911	70	3	73	f 9.992.000	f 942.000	f 8.110.000	f 1.743.000	f 7.622.000
1914	73	7	80	„ 19.585.000	„ 2.207.000	„ 16.367.000	„ 6.472.000	„ 11.545.000
1918	70	13	83	„ 32.362.000	„ 4.140.000	„ 25.216.000	„ 12.458.000	„ 17.590.000

Desabanken.

Ultimo December	Aantal			Bedrag der uitstaande leeningen	Inleg der bevolking	Zuiver vermogen
	Java	Buiten-bezittingen	Totaal			
1911	904	2	906	f 603.000	f 200.000	f 201.000
1914	1676	535	2.205	„ 1.278.000	„ 577.000	„ 702.000
1918	2037	777	2.814	„ 1.717.177	„ 826.943	„ 1.745.806

Desaloemboengs.

Ultimo Boekjaar	Aantal			Zuiver vermogen		
	Totaal	Buitenbezittingen	Java	In padi (K.G.)	In geld	
1911	12.630	80	12.710	146.618.240	f 528.000	
1914	12.206	293	12.504	158.352.640	„ 3.654.000	
1918	10.385	—	10.358	167.122.560	„ 5.321.000	

Een regeeringsuitlating over de Britsche Petroleumpositie. — Op Maandag 26 Juli werd door de petroleummaatschappijen, die vertegenwoordigd zijn op de „Great Victory Exhibition”, die in het „Crystal Palace” gehouden wordt, een Luncheon aangeboden aan den Right Hon. F. G. Kellaway M. P., den minister van het „Department of Petroleum Affairs”. Op de gebruikelijke wijze werden tafelreden gehouden en de minister beantwoordde den tot hem gerichtten toast met een speech, waaraan het volgende ontleend is.

Na het steenkolen-tijdperk, zeide de minister, zijn wij thans het olie-tijdperk ingegaan en zulks is voor het Britsche empire, welks industrie-positie op steenkool is opgebouwd, een groot nadeel. Een enkel cijfer ter illustratie. In 1913 had de olie-import 2.000.000 tons bedragen, sedert dien was de behoefte door de vraag van militaire zijde enorm toegenomen. In 1918 was de olie-import op 5.500.000 tons gekomen en naar de minister meende kwam ongeveer 80 pCt. hiervan uit de Vereenigde Staten. Inmiddels was het verbruik weer afgenomen, maar de consumptie van petroleum in het Vereenigd Koninkrijk valt toch nog te schatten op 3.000.000 tons per jaar vergeleken met 2.000.000 vóór den oorlog; het verbruik in het geheele Britsche rijk is 6.000.000 tons 's jaars. In de havens van Engeland wordt nu maandelijks aan koopvaardij-schepen ongeveer 70.000 tons bunkerolie geleverd, dat is — rekening houdend met de hoogere stookwaarde van olie — 10 pCt. van de geheele verstrekte hoeveelheid bunkers (kolen en olie). De minister zeide, dat geschat wordt, dat over 10 jaar 75 pCt. van de handelsvloot olie zal verstoken. Wat dit beteekent moge men afleiden uit de omstandigheid, dat een schip als de „Aquitania” 4000 tons fuelolie noodig heeft voor een enkele reis. Ook de cijfers der motorvoertuigen in Engeland wijzen in dezelfde richting. In 1913 was het aantal daarvan in Engeland 425.000, heden is het cijfer 750.000 bereikt. Voor de Vereenigde Staten spreken deze cijfers nog meer, waar voor het volgende jaar verwacht wordt, dat het aantal de 10 miljoen zal te boven gaan, vergeleken met 4.000.000 vóór den oorlog.

In het licht gezien van een dergelijke toeneming van het verbruik moet men toegeven, dat de positie

van het Britsche Imperium ernstig moet worden genoemd. Immers tegenover het geschatte verbruik van 6.000.000 tons staat een eigen voortbrenging van 2.000.000 tons 's jaars. Voor de veiligheid van het land is deze toestand onhoudbaar, de oorlog heeft daarvan de bewijzen geleverd en de Duitschers hadden terdege geprobeerd deze omstandigheid te benutten, niet minder dan 66 tankschepen werden door hen vernietigd. De minister zou aan Amerika willen vragen met deze positie van Engeland rekening te willen houden bij het beoordeelen van de gedragslijn, die Engeland wil volgen. In Amerikaansche bladen was te lezen geweest, dat het Britsche empire vreemdelingen van de petroleum-industrie binnen zijn grenzen uitsluit. Er zijn bewijzen aan te voeren om het tegendeel aan te toonen. Maar de minister kon de woorden van den voorzitter aan de lunch (Lord Cowdray) tot de zijne maken, dat mocht een land, dat 80 pCt. van de wereldolie-voorraad controleert, welven bij een open-deur-politiek, voor een rijk, dat over minder dan 5 pCt. van de wereldvoorraden beschikt, zou deze gedraging niet veilig zijn. Na hier nog een oogenblik over uitgeweid te hebben en een en ander te hebben gezegd over de boringen naar petroleum in Engeland, waarover de heer Kellaway optimistisch schijnt te zijn, bracht de minister het op het zoo juist gepubliceerde Anglo-French Oil Agreement, waarvan voor den belangstellenden lezer hier het excerpt is tusschengevoegd gepubliceerd in de „Handelsberichten” van 12 Augustus uit gegevens ingezonden door het Nederlandsch Gezantschap te Londen.

„Betreffende Roemenië wordt vastgesteld, dat beide contracterende mogendheden hun respectieve onderdanen zullen ondersteunen ter zake van elke onderhandeling met de regeering over het verkrijgen van petroleum-concessies, aandelen of andere belangen, toebehoorende aan onderdanen of lichamen in Roemenië, waarop beslag is gelegd, m.n. de Steaua Romana, Concordia, Vega, enz. die vroeger de groep van de Deutsche Bank vormden en die van de „Disconto-Gesellschaft”. En voorts tot het verkrijgen van olievelden, behoorende aan den Roemeenschen staat. De aldus te verkrijgen voordeelen zullen gelijkelijk tusschen Engelsche en Fransche belangen worden verdeeld.

„Het gebied van het voormalige Russische rijk. In dit gebied zullen beide regeeringen haar steun verleen aan de respectieve onderdanen, teneinde petroleum-concessies te

verkrijgen, zoomede faciliteiten voor export en regelingen betreffende de aflevering van petroleum.

„Mesopotamië. De Britsche regeering garandeert aan de Fransche regeering den verkoop van 25 pCt. van de netto opbrengst van ruwe olie tegen marktprijs, ingeval de Mesopotamische olievelden worden geëxploiteerd van overheidswege, of indien een particuliere maatschappij met de exploitatie belast is, zal de Britsche regeering 25 pCt. der aandeelen van zulk een maatschappij ter beschikking stellen van de Fransche regeering.

„De daarvoor te betalen prijs zal niet hooger zijn dan die, berekend voor eenig ander koper van dergelijke aandeelen. In de maatschappij als bovenbedoeld zullen binnenlandsche houders slechts tot een percentage van 20 pCt. worden toegelaten; daartoe zal de Fransche regeering de eerste 10 pCt. storten.

„Verder wordt een regeling getroffen, krachtens welke de Fransche regeering van de Anglo-Persian Company petroleum kan betrekken, die van Perzië kan worden vervoerd langs elke pijpleiding, die door het Fransche mandaat-gebied zal worden gelegd.

„Ter zake van Noord-Afrika en andere kolonies zal de Fransche regeering faciliteiten verleen aan elke groep van belanghebbenden, die de noodige garanties kan stellen, voor het verkrijgen van concessies.

„Hetzelfde is bepaald voor Algerië en de Britsche kroonkolonies.”

Dit agreement, zeide minister Kellaway, was, voor zooveel het Palestina en Mesopotamië betrof, gebaseerd op het beginsel, dat de concessies door het vroegere Turksche gouvernement verleend gerespecteerd moesten worden. Op dezen grond waren de belangen van de Vereenigde Staten in Palestina onaangetast gelaten, evenals de belangen van Frankrijk en Engeland in Mesopotamië. Wat de oliepolitiek betreft, die Engeland in Mesopotamië zou volgen, is het moeilijk daaromtrent een besluit te nemen zoolang nog niet beslist is, welke vorm gegeven zal worden aan den Arabischen staat, die zal worden opgericht. Er zullen verschillende mogelijkheden zijn, daar is de mogelijkheid van directe overheidsexploitatie, maar in het oog van den minister was de slechtste wijze om de olie-rijdommen van Mesopotamië tot ontwikkeling te brengen — zoo goed als van ieder ander land — directe uitvoering door den staat. Misschien, dat er bedrijven zijn, die door de overheid genationaliseerd kunnen worden — aldus de minister — maar het oliebedrijf is eene nijverheid, die stoutmoedigheid vereischt, snelle beslissingen en geneigdheid om risico's te dragen en dat waren niet bepaald de kwaliteiten, die de werkzaamheden van de overheid karakteriseeren.

„Oil can not be developed by direct Government action”. Het is de Britsche minister van petroleum-zaken, die aldus spreekt! Maar, dat het gouvernement het belang ingezien had van de olie voor de toekomst van het land en der beschaving, dat was getoond geworden door het besluit, waarbij de „Petroleum Executive”, welke een oorlogsschepping is, tot een blijvend departement was verheven. De minister besloot met nadruk te leggen op de wenschelijkheid een „Imperial Oil Conference” te Londen samen te roepen, waar een algemeene petroleumpolitiek, in het geheel imperium in toepassing te brengen, zou kunnen besproken worden.

BOEKAANKONDIGING.

DE OORLOG EN HET JAPANSCH BEDRIJF.

„Japan in den Oorlog”, Academisch proefschrift van P. A. Roeper Bosch, Tilburg 1920.

Het is een aardig boekje, waarop de heer P. A. Roeper Bosch, die als kenner van huidig Japan in ons land bekendheid heeft verworven door geschriften en werkzaamheid, zich voor enkele weken te Rotterdam den graad van doctor in de handelswetenschap toegekend zag. Fraai uitgegeven, vlot en goed geschreven, zoodat men er trots de vele cijfers en statistieken met

genoegen en aanhoudende belangstelling kennis van neemt, doet het de moeite nauwelijks bespeuren, die aan het verzamelen, doordenken en verwerken der talrijke gegevens moet verbonden zijn geweest, geeft tal van verrassende, pakkende bijzonderheden en schildert een beeld van Japan's bedrijf voor en sedert den jongsten oorlog met zorgvuldige aangifte van licht en schaduw. Het is een weidsch consulaire verslag geworden, zonder echter inzonderheid de Nederlandsche belangen in het oog te vatten.

Een register-ontbreekt helaas, waardoor het naslaan wordt tegengewerkt; maar de stof is met juistheid ingedeeld.

Voordat het land opengewrongen werd, driekwart eeuw geleden, voorzag het slechts in eigen behoeften en voerde niets uit dan wat de regeering wel wilde overlaten aan de Chineezers en aan onze Oost-Indische Compagnie, opgevolgd in Japan eerst door de Nederl. Indische regeering en daarna door de Nederl. Handel-Maatsch. De Compagnie heeft nooit haar kracht gezocht in groote hoeveelheden, maar in hooge prijzen, en trouwens vervoerde een groot zeilschip veel minder dan een kleine stoomboot. Haar uitvoer van Japan heeft nooit grooten omvang gehad; jaren van een miljoen gulden werden reeds als gunstige beschouwd, en die hoeveelheden zijn in den loop des tijds nog gesta-dig geslonken. Toen dan ook het volgen van Westersche wegen, na de opening des lands, door de regeering noodzakelijk werd geacht en daardoor invoer van tal van vreemde waren, moest zij zorgen voor de voortbrenging van ruilwaren. Daardoor was zij in een eerste plaats bedacht op het aankweeken eener uitvoer-nijverheid, en aan de bevordering van den landbouw werd nauwelijks zorg besteed. Slechts een vijfde van den bodem is daarvoor geschikt, zoodat op uitvoer van beteekenis niet mocht worden gerekend.

De landbouw is dientengevolge achterlijk gebleven. Wel heeft in den aanvang rijstuitvoer plaats gevonden, hetgeen door de aanlokking van hooge prijzen in den aanvang van den jongsten oorlog zich herhaald heeft; maar gemeenlijk moet rijst, hoofdvoedingsmiddel, worden ingevoerd. Wel zouden uitgestrekte, thans braak liggende gronden daarvoor kunnen worden geschikt gemaakt; maar men heeft de groote daaraan verbonden kosten en werkzaamheden geschuwd. Het bebouwde land vormt slechts een zevende deel van 's rijks uitgestrektheid, en de drang naar landverhuizing en aanhechting van vreemd grondgebied vindt daarin een hoofdoorzaak.

Rekent men het boschbeheer tot den landbouw, dan kenmerkt deze zich door één voortbrengsel, omdat hij daarvan, met Formosa, bijna de geheele wereld voorziet, de kamfer. Najverig tracht Japan dan ook, als wij tijdens ons specerij-monopolie van den Grooten Oost, den vreemde van deze voortbrenging uit te sluiten.

Mede door de geweldige belastingen, voor twee vijftien opgeslokt door leger en vloot, zou de landbouwer, ruggegraat des lands, zelfs zijn kommerlijk bestaan niet kunnen voortzetten zonder de aankweeking van zijde, die over het geheele land plaats vindt en Japan tot den voornaamsten voortbrenger van zijde der geheele wereld heeft opgewerkt. Alleen reeds aan ruwe zijde en afval leverde het in 1917 voor een half miljard gulden. De mode heeft intusschen het lot van dezen tak van volksbestaan in de hand.

Voorts wordt de zee op groote schaal als middel van bestaan te hulp geroepen. Bijkans anderhalf miljoen Japanners voeren daaruit dieren en gewassen aan, in 1917 voor 150 miljoen gulden, en de vaart heeft de regeering reeds lang met alle kracht bevorderd. Toen de oorlog uitbrak overtroffen de staatstoelagen aan de groote vaart zelfs verre de gezamenlijke afschrijvingen en winsten, en die bijdragen zijn nog wel vernieuwd toen in den oorlog die winsten fantastische cijfers beliepen. Er zijn toen zelfs jaarlijksche dividenden uitbetaald van 720 pCt.

De zeevaart heeft zich thans tot een aanzienlijke plaats in de wereld omhoog gewerkt. De grootste maatschappij, de Nippon Yusen Kaisha, zal over 4 jaren beschikken over 172 stoomschepen, metende 1.184.145 ton, en gedurende den oorlog heeft de groote vaart meer gebeurd uit het buitenland dan de geheele Nederl. staatsschuld voor den oorlog bedroeg!

Handel drijven was voorheen in Japan een weinig geacht beroep en tot voor kort waren het vreemdelingen die voor in- en uitvoer zorgden. Thans hebben eigen kooplieden het grootste deel dier taak overgenomen.

De fabriekmatige nijverheid, voor den oorlog wel gegroeid doch minderwaardig in voortbrengselen, heeft, dank ook der leiding van de regeering, gedurende den oorlog dadelijk de plaats trachten in te nemen, door de groote, toen plotseling uitgeschakelde Europeesche voortbrengers ledig gelaten. Haar fabriekaten zijn wel verbeterd, maar zullen allicht door de veel degelijkere Westersche weder worden verdrongen. De metaal-industrie heeft nog niet de gehoopte vlucht genomen. Spinnerij en weverij, breien en vlechten, te zamen de grootste tak der Japansche nijverheid, brachten voor den oorlog ten hoogste 400 miljoen gulden voort, in 1917 meer dan dubbel zoveel, en onderhouden 900.000 werklieden. De schrijver acht intusschen het gevaar voor Japansche concurrentie niet ernstig, echter onder beding, dat wij spoedig tot normale omstandigheden terugkeeren, onze productiviteit niet worde gekortwiekt en aan het prijsopdrijven een einde komt! Of dit evenwel het geval zal zijn, is de vraag.

Men vergelijke met het oog op de toekomst onze werktijden voor heeren handwerkers en hun loonen met die in Japan. De loonen zijn in den oorlog wel gestegen, maar bedragen in de mijnen voor een man gemiddeld nog slechts 80 cent, voor een vrouw 41, voor een knaap 36 en voor een meisje 23. Nog niet de helft van het fabrieksvolk bestaat uit zoogenaamde mannen boven de 15 jaar. Ongeschoolde arbeidskrachten genieten gemiddeld per dag *f* 1.25 voor mannen en *f* 0.80 voor vrouwen, en geschoolde mannen tusschen *f* 3,— en *f* 4.20. Hiervoor wordt gemiddeld 70 uur per week gewerkt!

De meisjes in de fabrieken leiden niet veel meer dan een slavinnenleven, en van haar schamel loon moet nog de helft aan den fabrikant worden terugbetaald voor het voedsel, in water gekookte rijst. Binnen het jaar na intrede der fabriek is de helft verkracht. Aldus de aangehaalde Coleman in zijn „The Far East Unveiled” (1918). De stijging der prijzen gedurende den oorlog, de lage loonen en de overmatige werktijden brachten dit toch gedweë volk tot verzet, waarop dadelijk gevangenisstraf gesteld werd op het veroorzaken van werkstaking. In 1911 werd nog een socialist ter dood gebracht wegens propaganda in besloten kring. De handwerker mist stemrecht en kan daardoor de openbare meening niet beïnvloeden. Schriller dan ooit is door de groote oorlogswinsten de tegenstelling tusschen weelde en gebrek. „Het is niet uitgesloten, dat een periode van politieke onrust ook voor Japan zal aanbreken.”

Wat 'slands geldmiddelen betreft, het kwam tot voor den wereldoorlog steeds dieper in de schuld en sedert is die weinig verminderd.

Zoo kan dus het geschetste beeld niet louter zon weergeven. Het wijkt af van de gewone voorstelling en draagt den stempel der waarheid.

Dr. H. DE WARSSEL VAN C.

Eenigen tijd geleden verscheen de tweede uitgave van het „Jaarboek van Ned.-Indië”, samengesteld bij de afdeling Handel van het Departement van Landbouw, Nijverheid en Handel te Buitenzorg. Doel van deze uitgave, welke ook in het Engelsch verschijnt, is het groote publiek in het moederland en in het buitenland een algemeen beeld te geven van den toestand, waarin de kolonie verkeert en van de resultaten door Nederland als koloniale mogendheid be-

reikt. Wie van het werk kennis neemt, kan niet anders zeggen, dan dat het inderdaad een flinke schrede in de richting van het gestelde doel is. Keurig uitgevoerd en geïllustreerd bevat het tal van interessante gegevens. De beknoptheid, waarnaar men heeft moeten streven, geeft hier en daar wel eens aanleiding tot overzichten in telegramstijl, wat de leesbaarheid niet ten goede komt. Hoewel de afwisselende omvang der hoofdstukken in de inleiding aldus gemotiveerd wordt, dat in de reeks van uitgaven telkens andere takken uitvoeriger zullen worden behandeld, wil het ons voorkomen, dat de beperking op sommige punten toch wel wat te sterk is doorgevoerd. Vooral de bespreking der toch van zoo overwegend belang zijnde cultures is wel zeer fragmentarisch gebleven. Vermelding verdient het van tal van fotografien en kaarten voorziene overzicht der voorname havens van N.-I., waaraan in deze uitgave de uitvoerige bespreking wordt gewijd.

OVERZICHT VAN TIJDSCHRIFTEN.

The Bankers' Magazine. — Londen, Juli 1920.

B. White, Neutral war emergency money (illustrated).

Bank-Archiv. — Berlijn 15 Mei 1920.

Schwarz, Devaluationszorgen; R. Meyer, Zur Frage des qualitativen Unterschiedes zwischen Banknoten und Giro Guthaben; M. Blankenburg, Zur Vereinfachung der Ausübung des Bezugsrechts auf junge Aktien; Dr. H. Isay, Deutsche Guthaben bei Zweigniederlassungen deutscher Banken in Elsass-Lothringen; Dr. E. Herzfelder, Valutapolitik auf neuer Grundlage.

I d. — Berlijn, 1 Juni 1920.

F. Lusensky, Das Ausgleichsbesteuerungsgesetz; W. Güssefeld, Deutsche Vermögensrechte in den an Polen abgetreten Gebieten.

I d. — Berlijn, 15 Juni 1920.

Dr. O. Heyn, Wertbasis und Deckung des Papiergeldes I; Dr. Koepfel, Die steuerliche Behandlung von Pensions- und Wohlfahrtseinrichtungen der Banken und Bankfirmen.

Die Bank. — Berlijn, April/Mei 1920.

A. Lansburgh, Zur Frage der deutschen Rohstoffversorgung; Prof. Dr. H. Crüger, Kreditnossenschaften und Banken; E. Cohnitz, Die Wohnungsnote.

I d. — Berlijn, Juni 1920.

A. Lansburgh, Der Lateinische Münzbund. (Union Latine).

Weltwirtschaft. — Berlijn, Juni 1920.

Dr. R. Hennig, Kritische Betrachtungen zu den jüngsten Verkehrsverteuerungen; Prof. Dr. J. Zielssen, Das Auslandsdeutschum in der Geschichte der Wissenschaften; E. Trott-Helge, Breslaus Messewesen und seine weltwirtschaftliche Zukunftsbedeutung; K. Mauerer, Die Aussichten der deutschen Aertze in China nach dem Weltkriege.

Bulletin de l'Institut Intermediaire International. — Haarlem, 's-Gravenhage, Juli 1920.

La genèse de la paix (suite); L'application du traité de paix avec l'Allemagne; La société des nations; Projet relatif à l'établissement de la Cour permanente de Justice internationale, élaboré par la Conférence tenue à la Haye du 16 au 27 février 1920; Dr. B. C. J. Loder, La Cour permanente de Justice internationale; L'Organisation internationale du Travail; Aperçu de la jurisprudence de droit international privé; Les commissions et bureaux internationaux aux Etats-Unis.

Revue internationale de Sociologie. — Parijs, Mei-Juni 1920.

J. d'Auriac, La politique dans l'antiquité.

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** beteekent: Cijfers nog niet ontvangen.

GELDKOERSEN.

BANKDISCONTO'S.

Ned. Bk.	Disc. Wissels. 4 1/4	1 Juli '15	Zweeds. R.ksbk 7	19 Mrt. '20
Bk. in R.C.	5 1/4	19 Aug. '14	Bk.v. Noorw. 6-6 1/2	18 Dec. '19
Bk. van Engeland	7	16 Apr. '20	Zwits. Nat. Bk. 5	21 Aug. '19
Duitsche Rijksbk.	5	23 Dec. '14	Belg. Nat. Bk. 5 1/2	28 Apr. '20
Bk. van Frankrijk	6	8 Apr. '20	Bank v. Spanje	5 12 Nov. '19
Oostenr. Hong. Bk.	5	12 Apr. '15	Bank v. Italië	6 20 Mei '20
Nat. Bk. v. Denem.	7	19 Apr. '20	F. Res. Bk. N.Y.	6-7 4 Juni '20
			Javasche Bank	3 1 Aug. '09

OPEN MARKT.

Data	Amsterdam		Londen	Berlijn	Parijs	N. York
	Part. disconto	Prolongatie				
14 Aug. '20	3	3 1/2	6 1/4	4-5/8	—	6-7.1
9-14 " '20	3	3 1/2	6 1/4	4-5/8	—	6-7
2-7 " '20	3-1/4	3 1/2-4	6 1/2-3/4	4-5/8	—	6-8
28-31 J. '20	3 1/2-1/4	4-5	6 1/2-3/4	4-5/8	—	7-10
11-15 A. '19	3 3/4-4 1/8	4 1/2-5	3 1/2	4-5/8	—	8 1/2-6 1/4
12-17 A. '18	2 1/2	2 1/2-3/4	3 1/2	4-5/8	—	5 1/2-6
20-24 Juli '14	3 1/2-3/4	2 1/2-3/4	2 1/2-3/4	2 1/2-1/2	2 1/2	1 3/4-2 1/2

1) Noteering van 13. Aug. 1920.

WISSELKOERSEN.

WISSELMARKT.

Veel nieuws valt voor de wisselkoersen niet te melden. De meeste koersen waren aan het eind van de week wat vaster. Ponden b.v. 11.01 na 10.90. Heden 10.98 1/2. Parijs 21.30—22.30—21.60—21.90. België 22.90—23.35—23.45. Dollars bleven zich boven de 3.— bewegen. Marken en Kronen zonden noemenswaardige verandering. Van Skandinavië Stockholm gezocht; Kristiania en Kopenhagen aangeboden.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	Londen	Parijs	Berlijn	Weenen	Brussel	New York
9 Aug. 1920..	10.91	21.45	6.42 1/2	1.60	23.05	3.01 1/4
10 " 1920..	10.94	21.55	6.45	1.55	22.97 1/2	3.01 1/4
11 " 1920..	10.97	21.80	6.52 1/2	1.55	23.20	3.01 1/4
12 " 1920..	11.07 1/2	22.20	6.65	1.60	23.55	3.00 3/4
13 " 1920..	11.—	21.87 1/2	6.50	1.55	23.30	3.03
14 " 1920..	—	—	—	—	—	—
Laagste d. w. 1)	10.88	21.30	6.35	1.45	22.80	2.97 1/4
Hoogste. " " 1)	11.08 1/2	22.35	6.77 1/2	1.65	23.70	3.04
7 Aug. 1920 2)	10.92	21.65	6.50	1.60	23.07 1/2	3.02 1/4
31 Juli 1920 3)	10.88	22.20	6.80	1.70	23.67 1/2	2.92
Muntpariteit..	12.10 1/2	48.—	59.26	50.41	48.—	2.48 1/4

*) Noteering te Amsterdam. **) Noteering te Rotterdam.
1) Particuliere opgave. 2) Noteering v. 6 Aug. 1920. 3) id: v. 30 Juli 1920.

Data	Stockholm	Kopen-hagen	Chris-tianta	Zwitser-land	Spanje	Batavia
9 Aug. 1920	62.25	46.10	46.25	50.—	44.75	104-1/4
10 " 1920	62.25	46.10	46.25	50.—	45.25	104-1/4
11 " 1920	62.30	46.10	46.10	50.10	45.25	104-1/4
12 " 1920	62.75	46.—	46.—	50.20	45.25	104-1/4
13 " 1920	62.50	45.60	45.60	50.20	45.40	104-1/4
14 " 1920	—	—	—	—	—	104-1/4
L'ste, d. w. 1)	62.—	45.20	45.20	49.90	44.50	104.
H'ste " " 1)	62.85	46.20	46.30	50.30	45.65	104-1/4
7 Aug. 1920 2)	62.25	46.10	46.40	50.—	44.55	104-1/4
31 Juli 1920 3)	61.65	45.80	46.40	49.75	45.—	104-1/4
Muntpariteit	66.67	66.67	66.67	48.—	48.—	100

*) Noteering te Amsterdam. 1) Particuliere opgave.
2) Noteering van 6. Aug. 1920. 3) idem van 30 Juli 1920.

KOERSEN TE NEW YORK.

Data	Cable Lond. (in \$ per £)	Zicht Parijs (in cts. per \$)	Zicht Berlijn (in ct. p. 4 Rm.)	Zicht Amsterd. (in cts. p. gld.)
14 Aug. 1920	3.64.50	7.25	nom.	***
Laagste d. week	3.62.25	7.17	nom.	***
Hoogste. " "	3.67.—	7.30	nom.	***
7 Aug. 1920	3.67.50	7.33	nom.	***
31 Juli 1920	3.73.25	7.68	nom.	***
Muntpariteit..	4.86.67	5.18 1/4	95 1/4	40 3/16

KOERSEN VAN DE VOLGENDE PLAATSEN OP LONDEN.

Plaatsen en Landen	Noteerings-eenheden	31 Juli 1920	7 Aug. 1920	9-14 Aug. Laagste	14 Aug. Hoogste	14 Aug. 1920
Alexandrië..	Piast. p. £	97 7/16	97 7/16	97 7/16	97 7/16	97 7/16
*B. Aires 1)	d. p. £	57 3/8	56 7/8	56 3/8	58 1/8	57 3/8
Calcutta ...	£ p. rup.	1/11 1/8	1/10 7/8	1/10 3/8	1/11	1/10 1/8
Hongkong..	id. p. \$	4/0 1/2	4/2 1/2	4/1	4/3	4/2 1/2
Lissabon	d. per Mil.	12 1/2	13 3/16	11 1/2	13 1/2	12
Madrid,	Peset. p. £	24.27	24.27	24.05	24.30	24.16
*Montevideo 1)	d. per \$	55 1/4	56 1/4	55 3/4	58 1/4	57 1/8
Montreal....	\$ per £	4.18 1/2	4.14	4.04	4.16	4.15 1/2
*R.d. Janeiro.	d. per Mil.	14 1/16	14	13 15/16	14 1/16	13 3/16
Rome	Lires p. £	69.53	71.—	71.50	73.75	75.38
Shanghai ..	£ p. tael	5/6 3/4	5/10 3/4	5/9	5/11 1/2	5/10 3/4
Singapore ..	id. p. \$	2/3 2/3	2/3 2/3	2/3 2/3	2/3 2/3	—
*Valparaiso..	d. p. peso	11 1/16	—	11 1/16	11 1/16	—
Yokohama ..	£ per yen	2/8 3/8	2/9	2/9 3/8	2/10 1/8	2/9 3/8

* Koersen der voorafgaande dagen. 1) Telegrafisch transfert.

NOTEERING VAN ZILVER.

Noteering te Londen		te New York	
14 Aug. 1920.....	59 1/8	95 1/8	95
7 " 1920.....	58 3/8	95	95
31 Juli 1920.....	56 3/8	93 3/8	93 3/8
24 " 1920.....	54 1/2	81 3/8	81 3/8
16 Aug. 1919.....	59 3/8	112 3/8	112 3/8
17 Aug. 1918.....	48 3/16	99 3/8	99 3/8
20 Juli 1914.....	24 15/16	54 1/8	54 1/8

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 16 Aug. 1920.

Activa.	
Binnenl. Wis-sels, Prom., enz. in disc.	f 20.502.902,37 f 1.949.682,68 f 72.406.426,52 1/2
Papier o. h. Buitenl. in disconto	f 43.231.204,—
Idem eigen portef.	f 43.231.204,—
Af: Verkocht maar-voor de bk. nog niet afgel.	—
Beleeningen	f 94.332.829,03 1/2
incl. vrsch. in rek.-ert. op onderp.	f 26.639.581,88 f 182.743.596,89 f 303.716.007,80 1/2
Op Effecten	f 290.886.907,80 1/2
Op Goederen en Spec.	f 12.829.100,—
Voorschotten a. h. Rijk	f 303.716.007,80 1/2
Munt en Muntmateriaal	f 14.084.115,19
Munt, Goud	f 56.426.690,—
Muntmat., Goud	f 579.912.681,97
Munt, Zilver, enz.	f 636.339.371,97
Muntmat., Zilver	f 15.912.208,81 1/2
Effecten	f 3.668.159,62 1/2
Bel. v. h. Res. fonds. id. van 1/2 v. h. kapit.	f 3.865.127,37 1/2
Geb. en Meub. der Bank	f 3.594.000,—
Diverse rekeningen	f 38.792.786,16
	f 1.158.061.990,51 1/2
Passiva.	
Kapitaal	f 20.000.000,—
Reservefonds	f 5.000.000,—
Bankbiljetten in omloop	f 1026.134.395,—
Bankassigtiën in omloop	f 1.784.025,88
Rek.-Cour. Het Rijk saldo's: Anderen	f 97.504.103,49
Diverse rekeningen	f 8.639.466,14 1/2
	f 1.158.061.990,51 1/2

NED. BANK 16 Augustus 1920 (vervolg).

Beschikbaar metaalsaldo..... f 426.571.518,72½,
Op de basis van ⅓ metaaldekking „ 199.687.013,85½,
Minder bedragen aan bankbiljetten in omloop
dan waartoe de Bank gerechtigd is .. „ 2.132.857.590,—

Verschillen met den vorigen weekstaat:

	Meer	Minder
Disconto's	6.125.077,36	
Buitenlandsche wissels.....		1.110.345,—
Beleeningen		9.361.718,10½
Goud	961,44	
Zilver	333.640,52½	
Bankbiljetten		2.453.000,—
Part. Rek.-Crt. saldo's		3.601.871,13½

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud	Zilver	Bankbiljetten	Andere opschbare schulden
16 Aug. 1920	636.339	15.912	1.025.134	109.288
9 „ 1920	636.338	15.579	1.027.587	102.687
2 „ 1920	636.338	15.351	1.046.620	96.508
26 Juli 1920	636.338	15.015	1.017.208	124.828
19 „ 1920	636.339	14.714	1.027.294	127.814
16 Aug. 1919	646.533	5.792	996.647	79.149
17 Aug. 1918	706.089	7.861	922.377	60.996
25 Juli 1914	162.114	8.228	310.437	6.198

Data	Totaal bedrag disconto's	Hieraan Schatkest-promessen rechtstreeks	Beleeningen	Beschikbaar Metaalsaldo	Dekking-percentage
16 Aug. 1920	94.859	10.000	303.716	426.572	58
9 „ 1920	88.734	—	313.078	425.067	58
2 „ 1920	91.057	—	327.015	422.268	57
26 Juli 1920	90.256	—	332.238	422.150	57
19 „ 1920	104.255	13.000	330.731	419.236	56
16 Aug. 1919	101.330	40.000	234.006	436.277	61
17 Aug. 1918	64.448	47.000	101.787	516.473	78
25 Juli 1914	67.947	14.300	81.686	43.521 1)	75

1) Op de basis van ⅓ metaaldekking.

Uit de bekendmaking van den Minister van Financiën blijkt, dat uitstonden op:

	9 Aug. 1920	16 Aug. 1920
Aan schatkestpromessen..	f 279.350.000,—	f 322.350.000,—
waarvan rechtstreeks bij de Ned. Bank geplaatst	—	10.000.000,—
Aan schatkestbiljetten ..	„ 2.390.000,—	„ 2.390.000,—
Aan zilverbons	„ 53.272.029,25	„ 52.833.220,75

JAVASCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens. De samengetrokken cijfers der laatste weken zijn telegraphisch ontvangen.

Data	Goud	Zilver	Bankbiljetten	Andere opschbare schulden
31 Juli 1920.....	***	***	526.500	
24 „ 1920.....	***	***	520.000	
17 „ 1920.....	***	***	515.500	
3 Juli 1920.....	204.194	5.786	332.643	179.471
26 Juni 1920.....	199.474	5.570	332.821	158.121
19 „ 1920.....	199.750	5.407	330.817	152.700
12 „ 1920.....	196.054	5.416	324.040	151.382
2 Aug. 1919.....	142.286	4.726	256.933	87.580
10 Aug. 1918.....	103.476	13.170	187.525	73.261
25 Juli 1914.....	22.057	31.907	110.172	12.684

Data	Disconto's	Wissels, buiten N.-Ind. betaalbaar	Beleeningen	Diverse rekeningen 1)	Beschikbaar metaalsaldo	Dekking-percentage
31 Juli 1920		307.500	***	***	105.500	***
24 „ 1920		304.500	***	***	107.500	***
17 „ 1920		291.500	***	***	106.500	***
3 Juli 1920	27.153	16.908	171.792	38.545	107.744	41
26 Juni 1920	24.226	20.170	164.133	36.042	107.059	42
19 „ 1920	19.987	20.856	163.373	36.498	108.661	42
12 „ 1920	19.357	21.273	160.986	36.486	106.577	42
2 Aug. 1919	11.221	16.883	91.288	22.524	78.384	42
10 Aug. 1918	7.521	24.091	71.630	27.752	64.712	45
25 Juli 1914	7.259	6.895	47.934	2.228	4.842 1)	44

1) Sluitpost der activa. 2) Op de basis van ⅓ metaaldekking.

DE SURINAAMSCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circulatie	Andere opschbare schulden	Disconto's	Dlo. rekeningen 1)
10 Juli 1920 ..	1.072	2.144	940	1.687	201
3 „ 1920 ..	1.072	2.128	964	1.691	155
26 Juni 1920 ..	1.072	1.900	1.111	1.666	356
19 „ 1920 ..	1.071	1.947	911	1.647	365
19 Juli 1919 ..	935	1.469	985	1.505	413
20 Juli 1918 ..	686	1.423	832	1.138	613
25 Juli 1914 ..	645	1.100	560	735	396

1) Sluitpost der activa.

BUITENLANDSCHE BANKSTATEN.

BANK VAN ENGELAND.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Currency Notes, in duizenden pond sterling.

Data	Metaal	Circulatie	Currency Notes.		
			Bedrag	Goudd.	Gov. Sec.
11 Aug. 1920	123.068	125.528	363.393	28.500	333.358
4 „ 1920	123.108	126.489	366.680	28.500	336.481
28 Juli 1920	123.234	125.369	361.911	28.500	331.529
21 „ 1920	123.004	124.099	360.830	28.500	330.080
13 Aug. 1919	88.288	79.723	338.777	28.500	322.782
14 Aug. 1918	68.234	56.691	266.367	28.500	243.859
22 Juli 1914	40.164	28.317	—	—	—

Data	Gov. Sec.	Other Sec.	Public Depos.	Other Depos.	Reserve	Dekking-perc. 1)
11 Aug. '20	68.250	73.806	15.999	124.019	15.990	11,40
4 „ '20	76.266	74.789	17.462	130.686	15.069	10,20
28 Juli '20	59.912	75.481	15.149	118.650	16.315	12,20
21 „ '20	56.588	80.081	16.559	119.594	17.355	12,75
13 Aug. '19	21.390	81.223	22.455	89.158	27.014	24,20
14 Aug. '18	59.702	100.188	34.096	137.726	29.993	17,45
22 Juli '14	11.005	33.633	13.735	42.185	29.297	52½

1) Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

DUITSCHER RIJKS BANK.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Darlehenskassenscheine, in duizenden Mark.

Data	Metaal	Daarvan Goud	Kassenscheine	Circulatie	Dekking-perc. 1)
31 Juli '20	1.096.206	1.091.677	17.829.748	55.632.255	34
23 „ '20	1.097.807	1.091.715	17.254.498	53.983.147	34
15 „ '20	1.096.000	1.091.715	17.210.482	53.846.706	34
7 „ '20	1.095.430	1.091.716	17.272.274	54.045.201	34
31 Juli '19	1.129.127	1.109.348	8.824.334	29.268.889	34
31 Juli '18	2.467.696	2.348.083	1.851.526	12.704.503	34
23 Juli '14	1.691.398	1.356.857	65.479	1.890.895	93

1) Dekking der circulatie door metaal en Kassenscheine.

Data	Wissels	Rek. Crt.	Darlehenskassenscheine	
			Totaal uitgegeven	In kas bij de Reichsbank
31 Juli 1920	48.427.450	19.834.069	31.279.300	17.831.100
23 „ 1920	39.452.371	14.595.463	30.497.100	17.212.200
15 „ 1920	41.786.457	14.850.689	30.630.900	17.169.000
7 „ 1920	44.167.064	16.939.980	30.925.600	17.231.100
31 Juli 1919	30.680.853	10.362.127	20.851.500	8.802.600
31 Juli 1918	15.988.653	8.454.876	9.692.900	1.836.200
23 Juli 1914	750.892	943.964	—	—

OOSTENRIJKSCH-HONGAARSCHER BANK.

Voornaamste posten in duizenden Kronen.

Data	Metaal en buitenl. goudwissels	Disc. en beleeningen	Bijz. schuld Oostenrijk en Hongarije	Bankbiljetten	Rek. Crt. saldi
7 Feb. '20	1) 290.428	19.251.400	32.954.000	56.994.022	6.057.646
31 Jan. '20	291.083	19.162.543	32.954.000	56.772.802	6.220.536
31 Dec. '19	287.640	19.196.063	32.954.000	54.481.264	7.906.378
23 „ '19	297.363	17.856.786	32.954.000	53.109.418	7.641.778
23 Juli '14	1.589.267	954.356	—	2.159.759	291.270

1) waarvan 222.662 goud, 10.818 buitenlandsche goudwissels en 56.948 munt en muntmateriaal zilver.

BANK VAN FRANKRIJK.

Voornaamste posten in duizenden francs.

Data	Goud	Waarvan in het Buitenland	Zilver	Te goed in het Buitenland	Bull.gew. voorsch. ald. Staat
12 Aug. '20	5.589.774	1.978.278	248.022	685.469	25.800.000
5 " '20	5.589.479	1.978.278	247.980	600.178	25.900.000
29 Juli '20	5.589.174	1.978.278	247.636	618.975	25.550.000
22 " '20	5.588.878	1.978.278	247.516	679.128	25.700.000
14 Aug. '19	5.572.149	1.978.278	298.484	908.657	23.300.000
15 Aug. '18	5.434.074	2.037.108	315.628	1.537.417	19.150.000
23 Juli '14	4.104.390	—	639.620	—	—

Data als boven.	Wissels	Uitgestelde Wissels	Beleening	Bankbiljetten	Rek. Cr. Particulieren	Rek. Cr. Staat
	1.965.153	499.359	1.969.326	38.046.323	3.319.643	69.561
	2.360.513	503.592	1.918.835	38.213.259	3.235.152	56.974
	2.032.907	508.039	1.917.244	37.695.875	3.306.666	109.618
	1.807.509	510.196	1.942.381	37.764.829	3.165.062	134.170
	944.194	734.339	1.262.572	35.151.564	2.879.171	86.375
	942.934	1.067.244	830.573	29.408.025	3.685.694	99.610
	1.541.080	—	769.400	5.911.910	942.570	400.590

BANQUE NATIONALE DE BELGIQUE.

Voornaamste posten in duizenden francs.

Data	Metaal incl. buitenl. saldi	Beleening aan buitenl. vorder.	Beleening van prom. d. provinc.	Binn. wissels en beleen.	Circulatie	Rek. Cr. part.
12 Aug. '20	356.693	84.653	480.000	696.846	5.485.314	1.602.293
5 " '20	356.974	84.653	480.000	721.883	5.464.632	1.571.854
29 Juli '20	356.511	84.653	480.000	720.648	5.387.493	1.505.623
22 " '20	356.688	84.653	480.000	723.834	5.354.912	1.482.992

VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA.

FEDERAL RESERVE BANKS.

Voornaamste posten in duizenden dollars.

Data	Goudvoorraad			Zilver etc.	F.R. Notes in circulatie
	Totaal bedrag	Dekking F.R. Notes	In het buitenl.		
16 Juli '20	1.971.421	1.297.218	111.531	147.626	3.135.893
9 " '20	1.971.316	1.288.096	111.531	136.877	3.180.948
2 " '20	1.971.696	1.286.229	111.531	137.805	3.168.814
25 Juni '20	1.969.375	1.284.096	111.531	139.230	3.116.718
18 Juli '19	2.112.100	1.247.100	—	65.381	2.512.048
19 Juli '18	1.975.448	974.945	15.496	55.647	1.829.045

Data	Wissels	Totaal Deposito's	Gestort Kapitaal	Algem. Dekkingsperc. 1)	Percent. Gouddekking circul. 2)
16 Juli '20	2.846.619	2.577.495	94.730	43,9	48,7
9 " '20	2.934.184	2.505.216	94.639	43,1	47,5
2 " '20	2.935.279	2.539.950	94.594	42,8	47,2
25 Juni '20	2.830.979	2.504.067	94.506	43,6	48,3
18 Juli '19	2.200.428	2.626.690	82.958	49,6	62,—
19 Juli '18	1.409.278	2.225.268	76.383	53,3	—

1) Verhouding tusschen: den totalen goudvoorraad, zilver etc., en de opeischbare schulden: F. R. Notes en netto deposito's. 2) Na aftrek van 35 pCt. der totale dekkingsmiddelen als dekking voor de netto deposito's.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.

Voornaamste posten in duizenden dollars.

Data	Aantal banken	Totaal uitgezette gelden en beleggingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal deposito's	Waarvan time deposits
9 Juli '20	814	16.904.770	1.402.700	14.204.512	2.698.969
3 " '20	814	16.928.893	1.445.713	14.294.352	2.700.371
25 Juni '20	814	16.970.751	1.393.709	14.298.869	2.691.880
18 " '20	814	17.049.347	1.368.251	14.563.392	2.684.497
11 Juli '19	770	14.501.916	1.335.020	12.925.462	1.763.394
12 Juli '18	713	12.561.057	1.142.726	11.258.595	1.410.345

Aan het eind van ieder kwartaal wordt een overzicht gegeven van enkele niet wekelijks opgenomen bankstaten.

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 16 Augustus 1920.

De internationale politieke toestand is gedurende de achter ons liggende berichtsweek wel eenigszins gewijzigd. De Engelsch-Fransche divergentie in de behandeling van het Russisch-Poolsche conflict en de krijgsverrichtingen in het Oosten van Europa hebben er niet toe bijgedragen een sfeer van rustige beschouwingen op de beurzen te ontwikkelen. Toch moet op den voorgrond worden gesteld, dat in geen enkel opzicht ook slechts van een voorbijgaand nerveuze stemming kan worden gesproken. Het heeft er den schijn van, alsof men in den loop der jaren langzamerhand vertrouwd is geraakt met zelfs de meest onwaarschijnlijke en gevaarlijk lijkende toestanden; men heeft zich vrijwel algemeen onttrokken, althans in geestelijk opzicht, aan de leiding der diplomatie en vertrouwt op het gezonde recuperatie-vermogen van de maatschappij zelve, waardoor men hoopte ten slotte uit het moeras te zullen komen. Indien men de beurzen op deze wijze beschouwt, heeft men een verklaring voor de kalme houding en, in sommige gevallen, zelfs voor de opgewekte tendens, die overheerschend is geweest.

Te Berlijn heeft de loop der wisselkoersen invloed op de markt uitgeoefend. De daling van den Franschen Franc heeft een overeenkomstige reactie in valuta-papieren te voorschijn geroepen. Deze werd echter voor een goed deel geneutraliseerd door de sterke vraag naar petroleumwaarden, waarvan verluidd, dat zij nog steeds door buitenlandsche, met name Hollandsche, groepen opgekocht worden. In ieder geval heeft de voortdurende accaparatie van groote voorraden het materiaal schaarsch gemaakt, zoodat iedere vraag aanmerkelijke koersstijgingen in het leven roept.

Te Parijs heeft het vooruitzicht op drie vacantiédagen weinig animo in het leven kunnen houden. Ook heeft de ontwikkeling der politieke gebeurtenissen hier medegewerkt, om eenige terughouding gemotiveerd te doen schijnen. Er bestaan in Frankrijk twee zeer sterke stroomingen, één die strijdt voor verbroedering met Rusland, de andere, die diametraal hiertegenover is gesteld. Naarmate de ééne of de andere dezer beide groepen de overhand heeft, beweegt zich de beurs in minder of meer pessimistische stemming. Geheel opgewekt is zij de laatste weken niet geweest, omdat zelfs bij een eventuele overheersching van de groep, die door de beurs het sterkst zou worden gesteund, de tegenstanders in geen geval over het hoofd worden gezien. Bovendien vreest men van politieke verwickelingen in het Oosten een vermindering van den Franschen export, die juist in de laatste maanden tekenen van opleving begint te vertoonen. Hierbij komt, dat de bankbiljetten-circulatie geen uitzetting te aanschouwen geeft, terwijl bovendien de benodigde dollar-valuta voor de afbetaling der Anglo-French Loan in October aanstaande reeds gekocht is. De financieele toestand begint zich derhalve eenigszins te herstellen en dit feit is het dan ook, dat de beurs in vrij optimistische banen houdt.

Te Londen heeft zich geen enkel feit van beteekenis voorgedaan, met het gevolg, dat de beurs een uiterst on-interessant beeld te aanschouwen heeft gegeven. Alleen petroleumwaarden waren ook hier vast gestemd, in overeenstemming met de vraag voor dergelijke fondsen op andere beurzen.

Te New York is men over het algemeen optimistisch gestemd geweest. Voornamelijk is dit wel een gevolg van het vooruitzicht op een goeden oogst, nadat men zeer teleurstellende taxaties in den aanvang van Augustus had vernomen. Weliswaar is de tarwe-oogst ook thans nog aanmerkelijk geringer dan het vorig jaar, doch toenmaals waren de nog geldende garantiëprijzen oorzaak, dat de grootst mogelijke oppervlakte met graan werd bezaaid. Dit in aanmerking nemende, is de thans getaxeerde oogst alleszins bevredigend te noemen, zooals uit onderstaande tabel blijkt:

Gezamenlijke graan-oogst (in miljoenen bushels).

1920	1919	1918	1917	1916	1915	1914	1913	1912
795	941	878	655	640	1009	891	763	770

Daarnaast heeft de houding van het Amerikaansche gouvernement tegenover Rusland de mogelijkheid opengelaten voor een erkenning van het tegenwoordig régime, althans van een régime, dat slechts den schijn aanneemt van rechtmatig door het Russische volk te zijn gekozen. Deze houding kan wellicht er toe bijdragen spoedig een vergelijk tusschen Rusland en Amerika tot stand te brengen, hetgeen niet anders dan zeer gunstig op het handelsverkeer tusschen beide landen zal kunnen inwerken. Eén en ander is oorzaak geweest, dat de beurs te New York de naaste toekomst vrij optimistisch heeft tegemoet gezien, hetgeen tot uitdrukking is gekomen in hoogere prijzen voor de meeste fondsen.

Te onzent heeft voor *staatsfondsen* buitengewoon weinig belangstelling bestaan, zelfs niet voor de Russische soorten. Hiermede is echter niet gezegd, dat de markt voor beleggingswaarden niet wordt gefrequentieerd. Alleen is na den jongsten stroom van nieuwe emissies nog zooveel materiaal vlottend, dat eerst geclasseerd wordt tegen koersen, die, wat rendement betreft, zeer veel aantrekkelijker zijn dan staatsfondsen, dat aan deze laatste een zware concurrentie wordt aangedaan. In dit verband zij b.v. gewezen op de 7 pCt. Obligaties De Lever's Zeep Mij., die voortdurend tot hogere prijzen uit de markt worden genomen.

	10 Aug.	13 Aug.	16 Aug.	Rijzing of daling.
5 %/o Ned. W. Sch.	86 ¹ / ₁₆	86 ¹ / ₁₆	86 ¹ / ₁₆	— ¹ / ₈
4 ¹ / ₂ %/o " " " 1916	83 ¹⁵ / ₁₆	84	83 ¹⁵ / ₁₆	— ¹ / ₈
4 %/o " " " 1916	76	75 ¹⁵ / ₁₆	76	—
3 ¹ / ₂ %/o " " "	60	59 ⁷ / ₈	60	—
3 %/o " " "	51 ¹ / ₈	51	51 ¹ / ₈	—
2 ¹ / ₂ %/o Cert. N. W. S.	44	44 ³ / ₄	44 ⁷ / ₁₆	+ ⁷ / ₁₆
5 %/o Oost-Indië 1915	91 ³ / ₈	90 ³ / ₈	—	— 1
4 %/o Hongarije Goud	7 ¹ / ₂	7 ¹ / ₂	—	—
4 %/o Oostenr. Kronrente	6	6 ⁷ / ₁₆	5 ¹¹ / ₁₆	— ¹ / ₁₆
5 %/o Rusland 1906	13 ³ / ₈	13 ³ / ₈	13 ³ / ₈	—
4 ¹ / ₂ %/o Iwangerod Dombr...	13 ¹ / ₈	14	12 ³ / ₄	— ³ / ₈
4 %/o Rusland Cons. 1880	12	12 ¹¹ / ₁₆	12 ³ / ₄	+ ³ / ₄
4 %/o Rusl. bij Hope & Co.	13 ¹⁵ / ₁₆	15 ¹ / ₄	15 ³ / ₁₆	+ ¹ / ₄
4 %/o Servië 1895	16	—	—	—
4 ¹ / ₂ %/o China Goud 1898 ..	53 ³ / ₄	—	—	—
4 %/o Japan 1899	49 ¹ / ₂	—	—	—
5 %/o Brazilië 1895	54 ³ / ₄	—	—	—
5 %/o " 1913	55	55	—	—

Wat de lokale fondsen betreft, heeft de markt een eigenaardige wijziging te aanschouwen gegeven. In den aanvang der berichtperiode was de tendens over het algemeen flauw, vooral voor *suikerwaarden*, hetgeen nog sterk werd geaccentueerd door de berichten omtrent een ultimatum, dat door den Fabrieksbond in Indië aan de suikerfabrikanten zou zijn gesteld. De eerste berichten hieromtrent veroorzaakten een plotselinge en heftige reactie; toen echter bleek, dat de bewoordingen van het z.g. „ultimatum” niet zoo scherp waren, als de eerste mededeelingen van het betrokken nieuwsbureau hadden doen onderstellen, werd de tendens al spoedig vaster en ging menigeeen, die overhaast zijn stukken had verkocht, tot hernieuwden aankoop over. Het slot kwam dan ook in goede stemming, hoewel niet op de hoogste prijzen van de week.

Anders was dit bij *petroleumwaarden*. Hier was ook de tendens veeleer loom geweest, zoo goed als voor alle courante soorten, voornamelijk na de opleving van aandeelen Geconsolideerde. Plotseling echter ontwikkelde zich hier kooplust voor aandeelen Koninklijke Petroleum Maatschappij, vermoedelijk naar aanleiding van een bericht uit Parijs, dat de Maatschappij binnen afzienbaren tijd weder tot emissie van een nieuwe aandeelen-serie met uitreiking van een „bonus” zou overgaan. Het fonds steeg dan ook op den laatsten beursdag der berichtperiode circa 25 pCt. en verliet de week op vrijwel den hoogst bereikten prijs. In aansluiting hieraan waren ook aandeelen Geconsolideerde Hollandsche Petroleum Maatschappij en aandeelen Orion sterk gevraagd; vrij groote posten werden omgezet.

	10 Aug.	13 Aug.	16 Aug.	Rijzing of daling.
Amsterdamsche Bank	180 ³ / ₈	180 ³ / ₈	180 ³ / ₈	—
Ned. Handel-Mij. cert.v.aand.	228	235	238	+ 10
Rotterd. Bankvereniging..	136 ¹ / ₄	136 ¹ / ₂	136 ³ / ₄	+ ¹ / ₂
Amst. Superfosfaatfabriek..	134 ¹ / ₄	134 ¹ / ₄	135 ¹ / ₂	+ ¹ / ₄
Van Berkel's Patent	120 ¹ / ₂	125	128	+ ⁷ / ₁₂
Insulinde Oliefabriek	191 ¹ / ₂	191 ¹ / ₂	190 ¹ / ₂	— 1
Jurgens' Ver. Fabr. pr.aand.	91 ¹ / ₂	91	91 ³ / ₈	— ¹ / ₈
Ned. Scheepsbouw-Mij.	123 ¹ / ₂	122	120 ¹ / ₂	— 3
Philips' Gloeilampenfabriek	947	951 ¹ / ₂	970	+ 23
R. S. Stokvis & Zonen	594	—	—	—
Vereenigde Blikfabrieken..	131	—	—	—
Compania MercantilArgent.	304 ⁷ / ₈	315 ¹ / ₂	318	+ 13 ¹ / ₈
Cultuur-Mij. d. Vorstenland.	365 ³ / ₄	375	377 ¹ / ₂	+ 11 ³ / ₄
Handelsver. Amsterdam	779	797	806	+ 27
Holl. Transatl. Handelsver.	101	101	101	—
Linde Teves & Stokvis	200	199 ¹ / ₂	199 ¹ / ₂	— ¹ / ₂
Van Nierop & Co's Handel-Mij.	186	185	187 ¹ / ₂	+ ¹ / ₂
Tels & Co's Handel-Mij.	140	140	140	—
Cecons. Holl. Petroleum-Mij.	240 ¹ / ₂	257 ¹ / ₂	265 ¹ / ₂	+ 25
Kon. Petroleum-Mij.	640 ¹ / ₄	680	697 ¹ / ₂	+ 57 ¹ / ₄
Orion Petroleum-Mij.	73	74	75	+ 2
Steaua Romana Petr.-Mij....	150	155	160	+ 10
Amsterdam-Rubber-Mij.	222 ¹ / ₂	231	233	+ 10 ¹ / ₂
Nederl.-Rubber-Mij.	115	120	120	+ 5
Oost-Java-Rubber-Mij.	400	414	407 ¹ / ₂	+ ⁷ / ₂

	10 Aug.	13 Aug.	16 Aug.	Rijzing of daling.
Deli-Maatschappij	484 ¹ / ₂	494	499	+ 14 ¹ / ₂
Medan-Tabak-Maatschappij.	306 ¹ / ₂	310	316 ¹ / ₂	+ 10
Senembah-Maatschappij	565	579	578	+ 13

Van de overige *afdeelingen* hebben niet vele de aandacht getrokken. Alle waren zij vast gestemd, met name *scheepvaartwaarden*, die zich uit hun apathie van weken konden verheffen. Ook *tabakswaarden* bleven sterk gevraagd, terwijl de *rubbermarkt* mede beteren weerstand toonde, in verband met de lichte prijsverbetering voor het ruwe product te Londen.

	10 Aug.	13 Aug.	16 Aug.	Rijzing of daling.
Holland-Amerika-Lijn	390	392 ¹ / ₂	400	+ 10
" " " gem.eig.	376	383	390	+ 14
Holland-Gulf-Stoomv.-Mij. .	220	225	225	+ 5
Holl. Alg. Atl. Stoomv.-Mij.	151 ¹ / ₄	151 ¹ / ₄	151 ¹ / ₄	—
Hollandsche Stoomboot-Mij.	173 ¹ / ₂	173 ¹ / ₂	174	+ ¹ / ₂
Java-China-Japan-Lijn	251 ¹ / ₂	252	257	+ 5 ¹ / ₂
Kon. Hollandsche Lloyd ..	158 ³ / ₄	164 ³ / ₄	168	+ 9 ¹ / ₄
Kon. Ned. Stoomb.-Mij.	196 ³ / ₄	201 ³ / ₄	204 ¹ / ₄	+ 7 ⁷ / ₈
Kon. Paketvaart Mij.	199 ³ / ₄	201 ³ / ₄	205	+ 5 ¹ / ₄
Maatschappij Zeevaart	240	240	240	—
Nederl. Scheepvaart-Unie..	229 ¹ / ₄	236 ³ / ₄	238 ³ / ₄	+ 9 ¹ / ₂
Nievelt Goudriaan	491	496	500	+ 9
Rotterdamsche Lloyd	228 ³ / ₄	231 ¹ / ₂	233 ¹ / ₄	+ 4 ¹ / ₂
Stoomv.-Mij. „Hillegersberg”	263	263	245	— 18
" " „Nederland” ..	273 ¹ / ₂	283 ¹ / ₂	284 ¹ / ₂	+ 11
" " „Noordzee” ..	110 ¹ / ₄	110	110 ¹ / ₄	+ ¹ / ₄
" " „Oostzee”	244 ¹ / ₂	244 ¹ / ₂	241	— 3 ¹ / ₂

Van *industriële aandeelen* dienen hier te worden gereleveerd aandeelen Philips Gloeilampenfabriek en aandeelen Papierfabriek Van Gelder, die door insiders uit de markt werden genomen

De *Amerikaansche markt* bleef stil, doch vast.

	10 Aug.	13 Aug.	16 Aug.	Rijzing of daling.
American Car & Foundry..	155	165 ¹ / ₂	165 ¹ / ₂	+ 10 ¹ / ₂
Anacoda Copper	125	128 ¹ / ₄	127 ¹ / ₂	+ 2 ¹ / ₂
Un. States Steel Corp.	102 ³ / ₈	103 ³ / ₈	104 ¹ / ₂	+ 1 ⁷ / ₈
Atchison Topeka	95	96 ¹ / ₄	96 ¹ / ₂	+ 1 ¹ / ₂
Southern Pacific	108 ³ / ₄	108	108 ³ / ₄	—
Union Pacific	136 ³ / ₄	138	138 ³ / ₄	+ 2
Int. Merc. Marine orig. Com.	28 ¹ / ₂	29 ¹⁵ / ₁₆	30 ³ / ₈	+ 1 ⁷ / ₈
" " " " prefs.	92	93	93	+ 1

Geld ruim op 3 ¹/₂ pCt.

GOEDERENHANDEL GRANEN.

17 Augustus 1920.

Sinds het laatste overzicht zijn de prijzen van Noord-Amerikaansche tarwe weder opgelopen op grond van lagere oogstramingen en officieele bevestigingen van roestschade in de voorjaarstarwe. In Europa is het weer over het algemeen aanzienlijk verbeterd, hetwelk aan den tarweoogst, welke overal in vollen gang is, zeer ten goede komt. In Engeland luiden de berichten over de kwaliteit van de nieuwe tarwe gunstig en het schijnt, dat de tarweoogst aldaar minder van het slechte weer geleden heeft dan aanvankelijk gedacht werd. Ook uit Duitschland bericht men, dat de schade tengevolge van het slechte weer nog al medevalt. In Frankrijk blijkt de opbrengst van de tarwe beneden de oorspronkelijke raming te zijn.

Zooals hierboven gezegd, is het officieele Augustus-cijfer der conditie van de voorjaarstarwe aanzienlijk lager dan het Juli-cijfer, wat wel voornamelijk zijn oorzaak vindt in vastgestelde roestschade. Daarentegen blijken de dorschresultaten der wintertarwe gunstig te zijn. De raming van de geheele opbrengst blijft echter ver beneden het totale oogst-cijfer van verleden jaar. De termijnmarkt te Chicago, die gedurende de berichtweek van een vaste houding blijf gaf, was echter op het einde der week zeer onregelmatig.

Uit Indië en Australië wordt melding gemaakt van regens, welke aan de oogsten zeer ten goede kwamen. Argentinië bericht onveranderd droog weder en regen is aldaar zeer gewenscht.

Mais bewoog zich in de overzeesche markten in opgaande beweging in tegenstelling met de Europeesche markten, welke zeer onregelmatig voor dit artikel waren. Over het algemeen is de vraag in de Europeesche importlanden op het oogenblik zeer gering en de onregelmatige vrachtenmarkt was mede oorzaak van de afwisselende stemmingen voor mais.

Lijn z a a d. Het officieele cijfer der conditie van den oogst in Noord-Amerika is achteruitgegaan, alhoewel dit

Noteringen.

Data	Chicago			Buenos Ayres		
	Tarwe	Maïs	Haver	Tarwe	Maïs	Lijnzaad
	Dec.	Sept.	Sept.	Aug.	Sept.	Sept.
14 Aug. '20	254 ¹ / ₈	148 ⁷ / ₈	69 ³ / ₈	23,50	9,65	25,70
7 " '20	243	146 ³ / ₈	70 ¹ / ₄	23,—	9,60	26,10
14 Aug. '19	226	183	73 ³ / ₄	17,70 ³)	10,35	37,90
14 " '18	226	161 ³ / ₈	68 ³ / ₈	11,10	6,15 ³)	25,65 ³)
14 " '17	204	115 ³ / ₄ ¹)	57 ⁷ / ₈	17,90 ³)	11,85	23,60
20 Juli '14	82 ¹)	56 ³ / ₈ ¹)	36 ¹ / ₈ ¹)	9,40 ³)	5,38 ³)	13,70 ³)

¹) per Dec. ²) per Sept. ³) per Aug.

Locoprijzen te Rotterdam/Amsterdam.

Soorten.	16 Aug. 1920	9 Aug. 1920	16 Aug. 1919
Tarwe*	35,50	35,50	—
Rogge (No. 2 Western) ¹)	31,—	30,—	—
Maïs (La Plata)	340,—	350,—	450,—
Gerst (48 lb. feeding) .. ²)	438,—	460,—	450,—
Haver (38 lb. white cl.) .. ¹)	24,—	25,—	22,—
Lijnkoeken (Noord-Ameri- ka van La Plata-zaad) ³)	212,50	215,—	325,—
Lijnzaad (La Plata) ⁴)	765,—	755,—	1100,—

¹) p. 100 K.G. ²) p. 2000 K.G. ³) p. 1000 K.G. ⁴) per 1960 K.G. * Hard/Red Winter Wheat nr. 2.

AANVOEREN in tons van 1000 K.G.

Artikelen.	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	9-14 Aug. 1920	Sedert 1 Jan. 1920	Overeenk. t/daak 1919	9-14 Aug. 1920	Sedert 1 Jan. 1920	Overeenk. t/daak 1919	1920	1919
Tarwe	6.088	291.318	276.006	—	95.521	45.354	386.839	321.360
Rogge	7.016	63.109	54.243	—	515	19.953	63.624	74.196
Boekweit	—	2.825	3.362	—	—	—	2.825	3.362
Maïs	11.127	220.494	72.540	4.300	41.079	5.488	261.573	78.028
Gerst	969	19.876	124.219	—	918	62.315	20.794	186.534
Haver	230	20.408	145.403	—	—	7.333	20.408	152.736
Lijnzaad	1.383	27.058	41.062	—	9.798	12.919	36.856	53.981
Lijnkoek	226	26.522	31.505	—	1.406	200	27.928	31.705
Tarwemeel	—	19.181	192.243	—	—	37.435	19.181	229.678
Andere meelsoorten	1.274	7.351	141.119	—	100	10.708	7.451	151.827

nog geen invloed heeft gehad op de geraamde opbrengst. De markt is gestegen wegens de meerdere vraag van de zijde van Noord-Amerika en waarschijnlijk ook op die van Europa.

Nederland. In tarwe kwamen de vorige week met Duitsland nog al wat afdoeningen tot stand. Echter was op het einde der week de kooplust veel verminderd. Voor disponibele Amerikaanse rogge was van de zijde der Hollandsche consumptie eenige vraag. Op aflading blijft Duitsland geregeld als koper in de markt. De prijzen zijn echter tegenover tarwe iets te hoog. Maïs ontmoet in de consumptie weinig vraag. Alleen voor oude La Plata Maïs, welke aanzienlijk goedkoper is dan de nieuwe, bestond nog al belangstelling. De regering verkocht gisteren 1000 tons in publieke veiling, welke vlot werden opgenomen. In België werden de vorige week voor alhier verwachte nieuwe maïs hoge prijzen betaald en vonden flinke kwantiteiten hun weg naar deze markt. Op aflading gaat zoo goed als niets om. De termijnmarkt had de vorige week een zich in opwaartsche beweging richtend verloop met flinke omzetten. Voor lijnzaad bestond voortdurend attentie; hoofdzakelijk voor spoedige posities en werden vrij belangrijke kwantiteiten omgezet. Lijnolie bewoog zich onregelmatig, doch in stijgende richting.

SUKKER.

NOTEERINGEN.

Data	Amsterdam per loopende maand	Londen				New York 96 p Ct. Centrifugals
		White Java f.o.b. per		Amer. Granulated c.t.f.		
		Tates Cubes No. 1	Aug./Sept.	Oct./Nov.	Met	
11 Aug. '20	f —	Sh. 116/-	Sh. 92/-	Sh. 92/-	—	\$ cts. 14,50
4 " '20	—	116/-	91/-	92/3	—	16,30
11 Aug. '19	—	64/9	55/-	55/-	—	7,28
11 Aug. '18	—	64/9	—	—	—	5,92
11 Juli '14	—	18/-	—	—	—	3,26

De suikermarkten staan onder den invloed der gunstige oogstberichten uit de suiker produceerende landen, voornamelijk Cuba, hetgeen vooral aan de Amerikaanse markt eene scherpe daling der suikerprijzen tengevolge had. De vooruitzichten voor de wereldsuikervoorziening in 1921 zijn dan ook belangrijk beter.

Duitschland en Tsjecho-Slowakije melden een steeds bevredigenden groei der bieten en F. O. Licht raamt de bruto-opbrengst van den nieuwen Duitschen oogst op ongeveer 1.100.000 tons, terwijl volgens dezelfde bron de productie van Tsjecho-Slowakije bij behoud van goed weer en eene goede oplossing van het transport- en kolenvraagstuk meer dan 700.000 tons zal bedragen, waar-

van 300.000 tons uitgevoerd zouden kunnen worden. In Frankrijk, waar de aanplant zooals bekend belangrijk grooter is dan verleden jaar, belooft de goede groei van het gewas tevens een beter rendement.

Naar aanleiding van de in Engeland aanwezige groote voorraden werd aldaar het wekelijksch rantsoen op 12 ons per hoofd verhoogd. Wegens de hoge prijzen blijft het echter te bezien of de consumenten de thans toegestane gróotere hoeveelheid zullen koopen. De consumptie bedroeg in Juli slechts 87.545 tons tegen 130.870 tons in 1919, hetgeen uit de volgende Board of Trade-statistiek blijkt:

	Juli 1920	Juli 1919	Jan./Juli 1920	Jan./Juli 1919
	ton	ton	ton	ton
Import rietsuiker ..	92.209	99.550	799.321	741.861
„ biet „ ..	—	—	—	1
„ geraffineerd.	7.270	45.068	106.541	263.628
Totaal	99.479	144.618	905.862	1.005.490
Voorraad in entrepot	411.650	375.250	—	—
„ raffinaderijen	31.200	15.600	—	—
Opbrengst „	72.064	75.846	457.826	480.031
Tot. binnel. verbruik	87.545	130.870	716.511	891.107
Totaal export	2.176	6.108	6.522	13.380

De New Yorksche markt viel met groote sprongen, hetgeen het duidelijkst uit de notering voor Spot Centrifugals blijkt, die van 16.03 tot 13.04 daalde. Voor suiker op termijn wordt thans genoteerd: September 11.65, October 11.58, December 11.50, Januari 10.45, Maart 9.55. Uit de laatste Cuba-berichten blijkt, dat de thans nog in het binnenland aanwezige voorraden belangrijk grooter zijn dan oorspronkelijk aangenomen was, zoodat de oogst waarschijnlijk 3.900.000 tons zal opleveren, hetgeen slechts 100.000 tons beneden verleden jaar zoude zijn. De laatste Cuba-statistiek luidt:

	1920	1919	1918
Weekontvangst tot 7 Aug.	30.000	29.000	27.557 tons
Totaal sedert 1 Dec. 1919.	3.447.563	3.569.288	3.093.527 „
Werkende fabrieken	5	6	8 „
Weekexport 31 Juli-7 Aug.	44.000	50.534	67.968 „
Totaal sedert 1 Jan. 1920	3.316.110	2.510.159	2.326.513 „
Uitvoer naar Engeland..	486.011	380.018	464.289 „
„ „ Frankrijk..	52.761	42.992	7.400 „
Totaal voorraad	370.000	1.002.794	644.775 „

Op Java neemt de oogst ondanks de in Nederlandsche couranten voorspelde en gemelde stakingen in de fabrieken tot nu toe een vrijwel ongestoord en bevredigend verloop. Aan de markt ging er weinig om en bleven prijzen nog eenigszins gehandhaafd. Eene terugwerking van de inzinking der Amerikaanse markt op de Javamarct zal echter niet kunnen uitblijven.

KATOEN.

Noteeringen voor Loco-Katoen.
(Middling Uplands).

	16 Aug. '20	9 Aug. '20	2 Aug. '20	16 Aug. '19	16 Aug. '18
New York voor Middling	36,50 c	39,— c	40,— c	31,15 c	34,50 c
New Orleans voor Middling	34,50 c	36,25 c	38,50 c	30,88 c	29,50 c
Liverpool voor Middling	28,08 d	28,20 d	26,81 d ¹⁾	19,— d ²⁾	23,72 d

¹⁾ Noteering van 3 Augustus. ²⁾ idem 15 Augustus.

Ontvangsten in, en uitvoeren van Amerikaanse havens.
(In duizendtallen balen.)

	1 Aug. '19 tot 14 Aug. '20	Ooreenkomstige perioden	
		1919	1918
Ontvangsten Gulf-Havens..	84	42	—
" Atlant. Havens	98	39	66
Uitvoer naar Gr. Brittannië	147	25	21
" " 't Vasteland.	117	96	46
" " Japan etc...			

Voorraden in duizendtallen	17 Aug. '20	15 Aug. '19	16 Aug. '18
Amerik. havens.....	716	1053	856
Binnenland.....	758	683	653
New York.....	?	84	88
New Orleans.....	?	322	242
Liverpool.....	646	742	216

RUBBER.

De rubbermarkt vertoonde geen noemenswaardige verandering in de afgelopen week. Nog altijd noteert latere levering veel hoger dan loco. Het verschil tusschen prima Crêpe loco en b.v. Jan./Juni bedraagt thans niet minder dan 3 1/2 d.

De stocks te Londen blijven geleidelijk toenemen en bedragen thans ca. 26.500 ton.

De noteeringen zijn: einde vorige week

Prima Crêpe loco	1/10 1/4	1,10 1/4
" smoked Sheets	1/9	1/8 1/2
" Crêpe Oct./December ..	2/-	1/11 1/2
" " Januari/Juni ..	2/2 1/4	2/1 3/4
Hard cure fine Para	1/9 1/2	1/9 3/4

17 Augustus 1920.

KOFFIE.

(Mededeeling van de Makelaars G. Duuring & Zoon, Kolff & Witkamp en Leonard Jacobson & Zonen).

Noteeringen en voorraden.

Data	Rio		Santos		Wisselkoers
	Voorraad	Prijs No. 7	Voorraad	Prijs No. 4	
14 Aug. 1920	358.000	¹⁾	1.742.000	11.200	13 ²⁹ / ₃₂
7 „ 1920	345.000	8.450	1.648.000	11.000	13 ¹⁵ / ₁₆
31 Juli 1920	322.000	8.725	1.567.000	11.600	14 ⁹ / ₁₆
14 Aug. 1919	507.000	15.250	1.842.000	20.000	14 1/4

¹⁾ Niet genoteerd.

Ontvangsten.

Data	Rio		Santos	
	Afgelopen week	Sedert 1 Juli	Afgelopen week	Sedert 1 Juli
14 Aug. 1920	58.000	359.000	294.000	1.174.000
14 Aug. 1919	54.000	288.000	131.000	612.000

COPRA.

De markt voor Copra was deze week zeer vast gestemd en ging er op aflading vrijveel om.

Wij noteeren heden:

Java f.m.s. Augustus/October	f 60.—
N. I. f.m.s. „ „	„ 59 1/4
Mixed September/November	„ 58.—

17 Augustus 1920.

HUIDEN.

Bericht van de firma Grisar & Co.

Exotische huiden: De La Plata-markt is zeer levendig voor Frigorifique- en Saladeros-huiden, doch geldt dit alleen voor de prima soorten ossen en koeien. Noord-Amerika kocht aanzienlijk en de markt is wederom hoger. Er zijn zaken tot 54 \$ afgesloten, zijnde circa 20 pCt. boven de laagste noteering.

Inférieure soorten trekken nog steeds geen aandacht.

Inlandsche huiden met meer vraag, doch speciaal voor goede huiden zonder worm. In Berlijn was de veiling van 10 Augustus 5 à 25 pCt. hoger dan in Juni.

Kalfsvellen blijven verlaten.

Looistoffen goede vraag, hoofdzakelijk voor loco partijen quebracho en chopped mimosa.

Rotterdam, 14 Augustus 1920.

VERKEERSWEZEN.**SCHEEPVAART.**

Veertiendaagsch overzicht.

Gedurende de laatste 14 dagen waren de vrachten over het algemeen weder dalende. De vooruitzichten voor reeders zijn verre van gunstig en het is voor hen zeer lastig voor hunne stoomschepen een betalend emploi te vinden. Tegenover de dalende vrachten staat het steeds hoger worden der exploitatiekosten, waarvan de dure bunkercolen een groot gedeelte uitmaken. In Engeland vragen de zeelieden thans ook weer hoogere loonen. Al dit leidt er toe, dat de kwestie van opleggen van schepen spoedig onder de oogen zal moeten worden gezien; hier en daar worden dan ook reeds schepen uit de vaart genomen.

Andere jaren begint de katoenoogst meestal omstreeks dezen tijd zijn invloed te doen gevoelen, doch dit jaar schijnt dit niet het geval te zijn.

Enigen tijd geleden werd als iets nieuws vermeld het bevrachten van booten met steenkolen vanaf Japan naar Europa, thans worden booten vanaf China bevracht met kolen en wel tegen 155/- per ton. Verder begint de export van graan van den Donau de aandacht te trekken. De tarwe- en rogge-oogst zijn zeer goed en reeds gedeeltelijk binnen. Het schijnt, dat er nogal veel voor export beschikbaar zal komen. Ook de maïs staat goed en als de oogst niet tegenvalt, komt er het volgend voorjaar een groote hoeveelheid vrij voor export, gezien de hoeveelheid, die er thans reeds over is van den oogst van verleden jaar. Op het oogenblik gaat het grootste gedeelte van de Roemeensche maïs naar Italië, waarheen een vracht van 47/6 en later 45/- betaald werd. Naar West-Europa was de vracht eerst 60/- en later 57/6 voor rogge.

In het begin dezer veertien dagen zijn de steenkolenvrachten van Noord-Amerika naar Europa nog verder gedaald, evenals die naar La Plata. De vrachten waren ongeveer \$ 10 Rotterdam/Antwerpen evenals naar La Plata. Zelfs werd \$ 9.50 Rotterdam afgedaan. Naar wordt gemeld is de Amerikaansche tonnage door de Shipping Board uit het kolenvervoer teruggetrokken.

De prompte steenkolenvrachten zijn dan ook iets beter nl. \$ 14 September belading naar Gothenburg tegen \$ 12.50 kort geleden en \$ 11.50 Rotterdam. Het tekort aan steenkolen doet zich overal gevoelen. In Calcutta werden nu export-licences geweigerd naar Colombo. In Durban (Natal) is de ophooping van schepen zeer groot. De aanvoer langs de eenige spoorlijn is zoo klein, dat de turn er nagenoeg 3 maanden is.

Op de Amerikaansche markt blijven de vrachten voor graan op en neer gaan; de laatste dagen waren de vrachten voor graan van de Northern Range naar Europa weer iets lager. Baltimore/U. K. 11/-. Blijven de kolenvrachten vast, dan zullen echter de graanvrachten wel volgen. Gulf/U. K. noteerde ongeveer 12/- per quarter.

De La Plata-markt was tot Vrijdag l.l. flauw en vrachten liepen terug tot 80/-, Rosario/Continent tegen 75/- van lower River Ports. Zaterdag werd echter een boot bevracht van niet boven San Lorenzo U. K. -Continent tegen 87/6, terwijl thans, Maandag, 90/- betaald schijnt te worden.

De ertsvrachtenmarkt van de Middellandsche Zee en Spanje is zeer flauw. De vrachten zijn: Hornillo/Glasgow 18/6, 19/-, Algiers/Cardiff 17/-.

Op de Oostersche markt hebben de geregelde lijnen moeite volle ladingen te krijgen en is er dus voor wilde booten zeer weinig emploi.

Bombay d.w. ongeveer 55/- tot 60/ zijnde de helft van acht weken geleden.

Naar wordt gemeld, werd een groote boot op timecharter bevracht tegen 14/6 per ton voor zes maanden.

RIJNVAART.

Week van 9 tot 16 Augustus 1920.

De algemeene toestand was in de afgelopen week vrijwel onveranderd. Het sleeploon van Rotterdam naar de Ruhrhavens werd in het begin en aan het einde der week met 200-cents-tarief genoteerd; daarentegen op 11 en 12 Augustus met 180-cents-tarief.

Erts van Rotterdam naar de Ruhr werd bevracht tegen f 0,90 tot f 1 per last met $\frac{1}{4}$ lostijd, terwijl voor reizen naar den Boven-Rijn schepen in daghuur werden aangenomen tegen 5 cents per ton.

In Antwerpen werd voor reizen naar verschillende Rijnstations 20 centimes per ton per dag betaald.

Ruhrort. Het sleeploon Ruhrort-Mannheim, hetwelk begin der week Mk. 52.— per ton bedroeg, werd door belangrijk minder aanbod geleidelijk lager en bedroeg einde der week Mk. 45.— per ton, terwijl het sleeploon Mannheim-Straatsburg met Mk. 45.— per ton genoteerd werd.

De kolen van Ruhrort naar den Boven-Rijn werden in daghuur bevracht tegen 70 pf. per ton.

De exportkolen-verladingsen zijn van matigen omvang; de vracht hiervoor bedroeg Rotterdam-Ruhrort f 1 per ton met vrij sleepen.

Het water bleef vallende; aan het einde der week noteerde Cauber Pegel nog Meter 2.20.

INKLARINGEN.

NIEUWE WATERWEG.

Landen van herkomst	Juli 1920		Juli 1919	
	Aantal schepen	N. R. T.	Aantal schepen	N. R. T.
Binnenl. havens.	62	32.584	23	1.924
Groot-Brittannië	271	148.440	186	117.717
Duitschland	45	40.870	36	18.958
Noorwegen	8	5.680	6	2.572
Zweden	52	42.483	19	12.972
Denemarken....	5	2.191	—	—
Rusland-Oostz.h.	—	—	1	1.378
Finland.....	6	4.169	1	660
België	24	32.162	10	6.668
Frankrijk	73	52.015	18	12.419
Spanje	26	35.157	1	1.328
Portugal	—	—	3	638
Italië	8	15.719	—	—
Griekenland...	1	1.733	—	—
Turkije	1	1.268	—	—
Roemenië	2	2.306	—	—
And. Midd. Zeeh.	5	9.910	—	—
Over. Wk. Afrika	—	—	4	7.287
Zuid-Afrika	—	—	1	3.500
Achter-Indië ..	1	3.059	1	3.606
Ned. Oost-Indië	2	7.141	5	15.494
And. Aziat. hav.	2	6.607	—	—
Australië	—	—	2	9.169
Vereen. Staten..	57	215.090	57	167.608
Canada	2	7.086	—	—
Argent., Uruguay	16	32.823	11	20.785
Totaal	669	698.493	385	404.683
Periode 1 Jan.— 31 Juli	3160	3.705.571	2684	2.584.812
Nationaliteit.				
Nederlandsche ..	210	207.210	155	121.250
Britsche	179	151.007	128	110.847
Duitsche	82	28.737	21	10.513
Noorsche	53	58.451	14	14.929
Belgische	4	3.801	3	2.757
Fransche	44	37.485	5	265
Zweedsche.....	16	14.187	9	4.853
Deensche	11	9.955	3	5.466
Vereen. Staten..	35	119.637	43	122.564
Andere	35	68.023	4	11.239
Totaal	669	698.493	385	404.683

1) 1913, 6.663 schepen met 8.035.307 N. R. T.

(Dirkzwager's Scheepsagentuur Maassluis.)

IJMUIDEN.

Landen van herkomst	Juli 1920		Juli 1919	
	Aantal schepen	N. R. T.	Aantal schepen	N. R. T.
Binnenl. havens.	13	7.493	7	3.782
Groot-Brittannië	57	36.204	35	16.522
Duitschland	39	25.143	6	3.152
Noorwegen	5	9.266	1	478
Zweden	32	21.851	13	6.105
Denemarken ..	7	2.481	—	—
Rusland-Oostz.h.	2	1.024	—	—
Finland.....	42	29.194	7	6.451
België	2	762	1	261
Frankrijk	12	4.618	8	4.686
Spanje	2	1.349	2	1.154
Portugal	2	1.195	4	2.017
Italië	—	—	2	1.896
Oostenrijk-Hon- garije, Grie- kenland.....	2	2.124	4	3.520
Levant	5	6.996	—	—
And. Midd. Zeeh.	1	3.486	—	—
Over. Westk. Afr.	1	927	—	—
Ned. Oost-Indië.	2	6.297	6	23.274
Vereen. Staten..	2	2.693	10	21.657
Canada	1	1.940	—	—
Midden-Amerika	2	6.226	—	—
Ned. West-Indië- Ned. Antillen..	3	5.169	1	2.635
Argentinië, Uru- guay	3	15.614	5	11.326
Overige Zuid- Amerika	7	22.064	2	4.556
Totaal	244	214.116	114	113.472
Nationaliteit.				
Nederlandsche ..	129	138.416	80	93.800
Britsche	18	16.705	14	6.025
Duitsche	73	35.617	10	4.868
Noorsche	10	11.064	4	2.067
Belgische	2	3.248	—	—
Fransche	2	242	—	—
Zweedsche.....	4	2.799	4	1.773
Deensche	1	595	—	—
Vereenigde Stat.	1	1.387	2	4.939
Andere	4	4.043	—	—
Totaal	244	214.116	114	113.472

(Vereenigde Scheepsagenturen van
Halverhout & Zwart en Zurmühlen & Co.)

DORDRECHT.

Landen van herkomst	Juli 1920		Juli 1919	
	Aantal schepen	N. R. T.	Aantal schepen	N. R. T.
Binnenl. havens.	3	548	1	64
Groot-Brittannië	4	467	2	100
Finland.....	2	384	—	—
België	2	661	—	—
Totaal	11	2.060	3	164
Nationaliteit.				
Nederlandsche ..	4	1.056	1	64
Britsche	4	270	2	100
Duitsche	2	384	—	—
Noorsche	1	350	—	—
Totaal	11	2.060	3	164

(Gerard Mauritz.)

DE TWENTSCHE BANK

AMSTERDAM - ROTTERDAM - 's-GRAVENHAGE - DORDRECHT - UTRECHT - ZAANDAM

Maandstaat op 31 Juli 1920

DEBET

Aandeelhouders nog te storten	f 1.784.700,—	
Deelneming in de firma's:		
B. W. BLIJDENSTEIN & Co., te Londen;		
B. W. BLIJDENSTEIN Jr., te Enschede;		
LEDEBOER & Co., te Almelo, f 7.503.125,—, waarvan in		
geld gestort	„ 5.953.125,—	
Deelneming in beviende Bankinstellingen f 6.439.012,74, waar-		
van in geld gestort	„ 4.824.412,74	
		f 12.562.237,74
Fondsen van Aandeelhouders		
te Amsterdam, Rotterdam, 's-Gravenhage en Utrecht	f 38.138.150,—	
Fondsen door ons gedeponoord voor rekening van beviende		
instellingen	„ 6.164.600,—	
		„ 44.302.750,—
Kassa, Wissels en Coupons		„ 55.044.277,18½
Nederlandsche Schatkistbiljetten en Schatkistpromessen		„ 9.200.000,—
Saldo's bij Bankiers:		
beschikbaar voor eigen gebruik	f 6.729.760,—	
voor rekening van derden	„ 36.522.435,51	
		„ 43.252.195,51
Prolongatiën gegeven		„ 13.683.173,88
Saldo te leveren en te ontvangen fondsen		„ 182.539,31½
Eigen Fondsen en Syndicaten		„ 6.009.218,33
Credietvereniging	f 68.472.328,74	
Af: loopende Promessen	„ 13.300.000,—	
		„ 55.172.328,74
Voorschotten tegen Onderpand of Borgtocht en Saldo's Rek. Ort.	f 78.328.162,71½	
Af: loopende Promessen	„ 6.653.000,—	
		„ 71.675.162,71½
Voorschotten op Consignatiën		„ 3.655.200,63
Gebouwen en Safe-Deposit		„ 3.657.172,88
		„ 7.312.373,51
		„ 78.987.536,22½
		„ 86.299.810,73½
		„ 93.612.084,24½
		„ 100.924.358,75½
		„ 108.236.633,26½
		„ 115.548.907,77½
		„ 122.861.182,28½
		„ 130.173.456,79½
		„ 137.485.731,30½
		„ 144.798.005,81½
		„ 152.110.280,32½
		„ 159.422.554,83½
		„ 166.734.829,34½
		„ 174.047.103,85½
		„ 181.359.378,36½
		„ 188.671.652,87½
		„ 195.983.927,38½
		„ 203.296.201,89½
		„ 210.608.476,40½
		„ 217.920.750,91½
		„ 225.233.025,42½
		„ 232.545.300,93½
		„ 239.857.575,44½
		„ 247.169.850,95½
		„ 254.482.125,46½
		„ 261.794.400,97½
		„ 269.106.675,48½
		„ 276.418.950,99½
		„ 283.731.225,50½
		„ 291.043.500,01½
		„ 298.355.775,52½
		„ 305.668.050,03½
		„ 312.980.325,54½
		„ 320.292.600,05½
		„ 327.604.875,56½
		„ 334.917.150,07½
		„ 342.229.425,58½
		„ 349.541.700,09½
		„ 356.853.975,60½
		„ 364.166.250,11½
		„ 371.478.525,62½
		„ 378.790.800,13½
		„ 386.103.075,64½
		„ 393.415.350,15½
		„ 400.727.625,66½
		„ 408.039.900,17½
		„ 415.352.175,68½
		„ 422.664.450,19½
		„ 430.000,00
		„ 437.312,275
		„ 444.624,550
		„ 451.936,825
		„ 459.249,100
		„ 466.561,375
		„ 473.873,650
		„ 481.185,925
		„ 488.498,200
		„ 495.810,475
		„ 503.122,750
		„ 510.435,025
		„ 517.747,300
		„ 525.059,575
		„ 532.371,850
		„ 539.684,125
		„ 546.996,400
		„ 554.308,675
		„ 561.620,950
		„ 568.933,225
		„ 576.245,500
		„ 583.557,775
		„ 590.870,050
		„ 598.182,325
		„ 605.494,600
		„ 612.806,875
		„ 620.119,150
		„ 627.431,425
		„ 634.743,700
		„ 642.055,975
		„ 649.368,250
		„ 656.680,525
		„ 663.992,800
		„ 671.305,075
		„ 678.617,350
		„ 685.929,625
		„ 693.241,900
		„ 700.554,175
		„ 707.866,450
		„ 715.178,725
		„ 722.491,000
		„ 729.803,275
		„ 737.115,550
		„ 744.427,825
		„ 751.740,100
		„ 759.052,375
		„ 766.364,650
		„ 773.676,925
		„ 780.989,200
		„ 788.301,475
		„ 795.613,750
		„ 802.926,025
		„ 810.238,300
		„ 817.550,575
		„ 824.862,850
		„ 832.175,125
		„ 839.487,400
		„ 846.799,675
		„ 854.111,950
		„ 861.424,225
		„ 868.736,500
		„ 876.048,775
		„ 883.361,050
		„ 890.673,325
		„ 897.985,600
		„ 905.297,875
		„ 912.610,150
		„ 919.922,425
		„ 927.234,700
		„ 934.546,975
		„ 941.859,250
		„ 949.171,525
		„ 956.483,800
		„ 963.796,075
		„ 971.108,350
		„ 978.420,625
		„ 985.732,900
		„ 993.045,175
		„ 1.000.357,450
		„ 1.007.669,725
		„ 1.014.982,000
		„ 1.022.294,275
		„ 1.029.606,550
		„ 1.036.918,825
		„ 1.044.231,100
		„ 1.051.543,375
		„ 1.058.855,650
		„ 1.066.167,925
		„ 1.073.480,200
		„ 1.080.792,475
		„ 1.088.104,750
		„ 1.095.417,025
		„ 1.102.729,300
		„ 1.110.041,575
		„ 1.117.353,850
		„ 1.124.666,125
		„ 1.131.978,400
		„ 1.139.290,675
		„ 1.146.602,950
		„ 1.153.915,225
		„ 1.161.227,500
		„ 1.168.539,775
		„ 1.175.852,050
		„ 1.183.164,325
		„ 1.190.476,600
		„ 1.197.788,875
		„ 1.205.101,150
		„ 1.212.413,425
		„ 1.219.725,700
		„ 1.227.037,975
		„ 1.234.350,250
		„ 1.241.662,525
		„ 1.248.974,800
		„ 1.256.287,075
		„ 1.263.599,350
		„ 1.270.911,625
		„ 1.278.223,900
		„ 1.285.536,175
		„ 1.292.848,450
		„ 1.300.160,725
		„ 1.307.473,000
		„ 1.314.785,275
		„ 1.322.097,550
		„ 1.329.409,825
		„ 1.336.722,100
		„ 1.344.034,375
		„ 1.351.346,650
		„ 1.358.658,925
		„ 1.365.971,200
		„ 1.373.283,475
		„ 1.380.595,750
		„ 1.387.908,025
		„ 1.395.220,300
		„ 1.402.532,575
		„ 1.409.844,850
		„ 1.417.157,125
		„ 1.424.469,400
		„ 1.431.781,675
		„ 1.439.093,950
		„ 1.446.406,225
		„ 1.453.718,500
		„ 1.461.030,775
		„ 1.468.343,050
		„ 1.475.655,325
		„ 1.482.967,600
		„ 1.490.279,875
		„ 1.497.592,150
		„ 1.504.904,425
		„ 1.512.216,700
		„ 1.519.528,975
		„ 1.526.841,250
		„ 1.534.153,525
		„ 1.541.465,800
		„ 1.548.778,075
		„ 1.556.090,350
		„ 1.563.402,625
		„ 1.570.714,900
		„ 1.578.027,175
		„ 1.585.339,450
		„ 1.592.651,725
		„ 1.600.000,000
		„ 1.607.312,275
		„ 1.614.624,550
		„ 1.621.936,825
		„ 1.629.249,100
		„ 1.636.561,375
		„ 1.643.873,650
		„ 1.651.185,925
		„ 1.658.498,200
		„ 1.665.810,475
		„ 1.673.122,750
		„ 1.680.435,025
		„ 1.687.747,300
		„ 1.695.059,575
		„ 1.702.371,850
		„ 1.709.684,125
		„ 1.716.996,400
		„ 1.724.308,675
		„ 1.731.620,950
		„ 1.738.933,225
		„ 1.746.245,500
		„ 1.753.557,775
		„ 1.760.870,050
		„ 1.768.182,325
		„ 1.775.494,600
		„ 1.782.806,875
		„ 1.790.119,150
		„ 1.797.431,425
		„ 1.804.743,700
		„ 1.812.056,000
		„ 1.819.368,300
		„ 1.826.680,600
		„ 1.833.992,900
		„ 1.841.305,200
		„ 1.848.617,500
		„ 1.855.929,800
		„ 1.863.242,100
		„ 1.870.554,400
		„ 1.877.866,700
		„ 1.885.179,000
		„ 1.892.491,300
		„ 1.900.000,000
		„ 1.907.312,300
		„ 1.914.624,600
		„ 1.921.936,900
		„ 1.929.249,200
		„ 1.936.561,500
		„ 1.943.873,800
		„ 1.951.186,100
		„ 1.958.498,400
		„ 1.965.810,700
		„ 1.973.123,000
		„ 1.980.435,300
		„ 1.987.747,600
		„ 1.995.059,900
		„ 2.002.372,200
		„ 2.009.684,500
		„ 2.017.000,000
		„ 2.024.312,300
		„ 2.031.624,600
		„ 2.038.936,900
		„ 2.046.249,200
		„ 2.053.561,500
		„ 2.060.873,800
		„ 2.068.186,100
		„ 2.075.498,400
		„ 2.082.810,700
		„ 2.090.123,000
		„ 2.097.435,300
		„ 2.104.747,600
		„ 2.112.059,900
		„ 2.119.372,200
		„ 2.126.684,500
		„ 2.134.000,000
		„ 2.141.312,300

De N.V. Nederlandsche Huistelefoon-Maatschappij

ROTTERDAM

Telefoon 3600

AMSTERDAM

Telefoon N 5580

'S-GRAVENHAGE

Telefoon H 280, 300

LEEWARDEN

GRONINGEN

Telefoon 1555

ARNHEM

Telefoon 2723

levert uit voorraad TELEFOON-, SCHEL-, ELECTR. KLOK-INSTALLATIES, etc.,
in huur, en koop.

Herstelt en onderhoudt onder garantie ook alle niet door haar uitgevoerde installaties.

PROSPECTUS GRATIS.

Bij de GEMEENTE-ELECTRICITEITS-
WERKEN te Amsterdam komt tegen 15 November a.s.
vacant de betrekking van:

Chef van de Afdeeling Statistiek

Bij voorkeur zullen zij hiervoor in aanmerking
komen, die ervaring hebben op het gebied van Statistiek
en van Bedrijfstechniek en -administratie.

Sollicitaties met uitvoerige inlichtingen schriftelijk
aan de Directie.

GEBROEDERS CHABOT ROTTERDAM

KASSIERS en MAKELAARS in ASSURANTIËN

Deposito's. — Rekening-Courant. — Franco Chèque-Rekening.
Aan- en Verkoop van Wissels op het Buitenland. — Aan- en Ver-
koop van Fondsen. — Bewaarneming en Administratie van Effecten.

Transport-, Casco-, Brand-, Diefstal-, Automobiël- e.a. verzekeringen
van elken aard.

ONTVANG- EN BETAALKAS.

NIEUWE DOELENSTRAAT 20—22, AMSTERDAM.

Rentevergoeding voor gelden à deposito:

met 1 dag opzegging 1 1/2 %

Bedragen tot f 20.000,— terstond betaalbaar.

met 10 dagen opzegging 1 %

Voor andere termijnen op nader overeen te komen voorwaarden.

OPEN EN GESLOTEN BEWAARGEVING VOLGENS REGLEMENT.

SAFE-DEPOSIT-INRICHTING.

GEOPEND: op Werkdagen van 8 1/4 v.m. tot 4 1/2 uur n.m.

op Zaterdagen en Beursvacantiedagen van 8 1/4 v.m. tot 12 uur.

Loketten van f 2,50 per maand — f 10,— per jaar — en hooger te huur voor
bij de Directie bekende of geïntroduceerde personen.

KONINKLIJKE HOLLANDSCHE LLOYD

AMSTERDAM

PASSAGIERS-, VRACHT- EN
POSTDIENSTEN

NAAR

ZUID-AMERIKA
CUBA EN MEXICO

EN

NOORD-AMERIKA

Gebroeders Merens HAARLEM

FABRIKANTEN VAN

TECHNISCHE
CAOUTCHOUC,
ASBEST-
EN EBONIET-
ARTIKELEN

Telefoon 103

Telegr. adr: Gombfabriek, Haarlem

NIJGH & VAN DITMAR'S UITGEVERS-MAATSCHAPPIJ WIJNHAVEN 111-113 - ROTTERDAM

TELEFOON 7841-7842-7843-7861

BIJKANTOREN te AMSTERDAM, 's-GRAVENHAGE en HAARLEM

Belast zich met het verzorgen van uitgaven en tijdschriften op elk gebied